

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

**Uradno glasilo
Kmetijske družbe za Slovenijo.**

•Kmetovalec• izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 20 Din. na leto. Za inozemstvo 30 Din. — Posamezna številka stane 1 Din. Udje Kmetijske družbe za Slovenijo dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopnih cenah: inserat na pol strani 400 D. na $\frac{1}{2}$ strani 200 D. na $\frac{1}{4}$ strani 100 D. na $\frac{1}{16}$ strani 60 D. na $\frac{1}{32}$ strani 35 D. Vsaka beseda v „Malih naznanilih“ stane 25 para, najmanj pa skupaj 6 D.

Urejuje inž. Rado Lah; založba Kmetijske družbe za Slovenijo; tisk J. Blasnika naslednikov.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati Kmetijski družbi za Slovenijo v Ljubljani, Turjaški trg šte. 3. — Ponatisi iz •Kmetovalca• so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

št. 2. Ljubljana, 31. januarja 1923. Letnik XL.

Obseg: Zračenje in izprememba novih vin. — Kostna moka. — O gnojenju travnikov. — O gnojilih, ki se prilegajo travnikom. — Preizkusi gnojenja s čilskim solitrom k ozimini l. 1922. — Pomen kmečkih gozdov. — Pujske bolijo noge... — Neplodnost, zvrženje in boleznj žrebet. — Kmetijsko-šolski vestnik. — Nove naredbe. — Vprašanja in odgovori. — Kmetijske novice. — Poročilo podružnic. — Družbene vesti. — Uradne vesti. — Listnica uredništva. — Inserati.

Zračenje in izprememba novih vin.

Vkljub neštetokratnemu priporočanju potom strokovnih listov in predavanjih, da naj vinogradniki svoja vina pravočasno pretočijo, da se ista zboljšajo in ne pokvarijo, kar se prav lahko zgodi v takih letinah kot pretečeno jesen, t. j. l. 1922., se naleti še vedno na stotine in stotine vinogradnikov, ki dobrih naukov in nasvetov nočejo izvršiti. Zle posledice takih zanikarnosti se kažejo že sedaj, a še večje se bodo pokazale šele spomladi in poleti, ko se kleti segrejejo. Marsikateri bo takrat valil svoje polne sode na gnojnico, namesto na kupčev voz. Osobito velja to za one vinogradnike, ki so grozdje ob trgatvi bolj površno spravljali in katerih vina sedaj na zraku kmalu izpremenijo barvo in okus. Nezdrava vina postanejo na zraku rjava, močno kalna (godlasta) in imajo okus po gnilobi, odnosno plesnobi.

Kdor ni novega vina kmalu po končanem klenju, t. j. oktobra ali novembra pretočil in glavno nesnago odstranil, naj to delo vsaj sedaj februarja izvrši.

Pri sedanjem pretakanju pa mora določiti, ali je dotično vino pri pretakanju dobro prezračiti ali ne. Napraviti je torej poprej praktično preizkušnjo, ki obstoji v tem, da se postavi kozarec dotičnega vina 1—2 dni v gorkejši kraj. Se vino v kozarec vidno izpremeni, bodisi glede barve kakor okusa, potem se tako vino pretoči s sesalko, če je na razpolago, če ne pa kolikor možno z naglim prelivanjem v dobro zažveplan sod, da pride čim mogoče malo v dotiko z zrakom. Če se

pa v kozarec nič ali prav malo izpremeni, potem se pretaka kot navadno, celo dobro prezračiti, pri čemer naj se prazen sod pred napolnitvijo istotako, pa manje zakadi (zažvepla). Če ima pa dotično vino še močan duh po žveplu, se žveplanje pri pretakanju lahko opusti. V pomanjkanju žvepla, se uporabi bisulfit 3—5 gramov na 100 litrov.

Vse to velja tudi glede pretakanja starih vin.
Fr. Gombač.

Kostna moka.

1. Kaj je kostna moka?

Zivalske kosti zbirajo, spravijo v tvornico za klej, kjer jih očistijo in zdrobijo. Iz teh najprej s pomočjo bencina izvlečejo mast, ki jo uporabljajo za napravo mila in v druge industrijske svrhe. Odpadke razmaščenih kosti podelujejo v sirovo kostno moko, ki ima 4% dušika in 16% fosforove kisline, pa tudi v kostno zdrobno moko s 5% dušika in 20% fosforove kisline.

Razmaščene kosti se prekuhajo, da iz njih izločijo klej. Potem jih osuše, zdrobe in fino zmeljejo v razklejeno kostno moko, ki ima 30—32% fosforove kisline in 1% dušika.

Razklejevanje kosti ima namen iz njih odstraniti klej, ki ga v industriji in obrti potrebujemo v precejšnjih množinah, ter omogočiti finejšo mleto in lažje razkranjanje fosforove kisline.

Dalje se je dognalo, da postane fosforova kislina kostne moke lažje topljiva v vodi, če jo kuhamo v žvepleni kislini. Pri tem postopanju do-

bimo kostni superfosfat, ki je enakovreden, če ne še boljši kakor rudninski superfosfat. Kostni superfosfat vsebuje 16 do 18% fosforove kisline, ki se v vodi lahko topi in vsled tega učinkuje v zemlji hitreje nego kostna moka.

2. Kako deluje kostna moka v zemlji?

Kostna moka daje rastlinam fosforovo kislino in dušik kot hranilo. Razkrajanje kostne moke v zemlji in pripravo fosforove kisline in dušika kot hranila za rastline pospešujete ogljikova in humozna kislina, ki te snovi raztapljate. Razentega razkrajajo tudi zemeljski bakteriji male delce kosti, kar v izdatni meri vpliva na učinkovitost tega gnojila. Naravno je, da se to razkrajanje ne vrši tako hitro, kakor n. pr. pri superfosfatu, v katerem dobivamo fosforovo kislino že v vodotopni obliki.

Iz tega sledi, da kostne moke ne smemo trositi šele tik pred setvijo, ampak najbolje je, če jo podorjemo že jeseni ali potrosimo pozimi. Največ neuspehov v gnojenju s kostno moko, je pripisovati ravno nepravočasnemu gnojenju.

Učinek razklejene kostne moke je brezdvomno hitrejši nego oni sirove kostne moke ali kostne zdrobne moke, ker v tej nahajajoči se klej začetkoma ovira razkrajanje. Šele, ko zemeljski bakteriji, ki jim ta organska snov služi v hrano, dovrše delo razkrajanja, pride fosforova kislina do veljave. Zato pa učinkuje sirova kostna moka in kostna zdrobna moka več časa in ne gre v izgubo. Uspeh pa je popolnejši, če ž njo gnojimo že jeseni, da se do spomladi razkroji.

3. Dosedanje izkušnje s tem gnojilom.

Preizkusi, ki so se v minulem letu izvršili na kmetijskih šolah v Sloveniji, kakor tudi pri številnih kmetovalcih, so dokazali, da je bil učinek kostne moke na travniku, pri žitu in pri ajdi enak učinku Tomasove žindre.

Preizkusi, ki jih je kmetijsko-kemijsko preizkuševališče v Ljubljani pred leti izvedlo na Ljubljanskem barju, pričajo, da kostna moka ni samo enakovredna žindri, ampak v večini primerov so uspehi ž njo na barskih tleh ugodnejši nego pri žindri. Tudi drugi preizkusi, izvedeni po Koroškem, Štajerskem, Nižje Avstrijskem in Češkem, so potrdili, da je kostna moka enakovredno fosforo gnojilo kakor Tomasova žindra.

Povdariti je pa treba, da je njen učinek šele tedaj popoln, če pride dovolj zgodaj v zemljo, torej da dobi dovolj časa za razkrajanje. Fosforova kislina v kostni moki je tudi cenejša nego Tomasova žindra. Istotako je tudi njen dušik cenejši nego oni v drugih dušičnatih gnojilih.

4. Kako in kdaj gnojimo s kostno moko?

Posebno priporočljivo je gnojiti s kostno moko lažji, na apnu revni zemlji, kakor tudi tlam, ki se že od narave nagibljejo k tvorbi humozne kisline, torej kisle barske zemlje. Priporočati jo je tudi za gnojenje rastlin, ki dalje časa rasejo, n. pr. za travnike, za koruzo in dr.

Kostno moko raztrosimo po travniku, ki ga potem krepko prevlečemo s travniško brano. Po njivah jo enakomerno raztrosimo in potem podorjemo. Kostno moko lahko mešamo z vsakim umet-

nim gnojilom, samo z apnovim dušikom in apnom je ne smemo mešati.

Kostni moki moramo pustiti dovolj časa, da se v zemlji razkroji in pripravi dušik ter fosforovo kislino dovzetno za rastlino. Vsled tega je najprimernejši čas za gnojenje z njo jeseni in zima, najkasneje pa zgodnja pomlad.

5. Koliko kostne moke vzamemo za 1 ha?

Za travnik vzamemo 250 kg kostne moke, 100 kg kalijeve soli in 100 kg apnovega dušika. Ozimnim žitom (pšenica, rž) gnojimo s 300 kg kostne moke, 150 kg kalijeve soli in 100 kg apnovega dušika. Jarim žitom gnojimo z enakimi množinami, če smo že jeseni gnojili s prahom; če pa gnojimo šele pomladi, je boljše priporočati superfosfat. Umestno pa je gnojenje s kostno moko na tistih njivah, na katerih pride po jarini ajda. Tedaj vzamemo do 300 kg moke. Koruzi, ki rase daljšo dobo, pognojimo s 400 kg kostne moke, 200 kg kalijeve soli in 150 kg apnovega dušika. Tudi ajdi damo do 400 kg kostne moke, ki se sicer vsa ne izrabi, pač pa pride v korist prihodnjemu sadežu.

6. Kakšne prednosti nam nudi kostna moka?

1. Kostna moka vsebuje več fosforove kisline nego Tomasova žindra; Tomasova žindra 16 do 18%, sirova kostna moka 16—20%, kostna zdrobna moka 20%, razklejena kostna moka 30—32%. Navadno je ta fosforova kislina cenejša nego ona v Tomasovi žindri.

2. Kostna moka ima razen fosforove kisline tudi še dušik v sebi: 1—4—5%, vsled tega je njena hranilna vrednost za rastline še mnogo večja.

3. Kostne moke učinkujejo ne samo leto gnojenja, ampak v polni meri tudi še v drugem letu in delno celo še v tretjem letu po trošenju. To je v zvezi z njeno veliko množino fosforove kisline in polagoma se razkrajajočo količino dušika.

4. Enega dejstva pri tem ne smemo prezreti, ki občutno vpliva na našo državno gospodarstvo, in sicer: če uvažamo Tomasovo žindro iz inozemstva, se s tem naša trgovska bilanca poslabša, ker moramo denar izvažati iz države; če pa gnojimo s kostno moko, ki jo izdelujejo v domačih tvornicah, ostane ta denar doma.

Iz vsega tega sledi, da je kostna moka prav dobro fosforovo in deloma dušičnato umetno gnojilo enakovredno drugim gnojilom, vsled česar je priporočati, da se naši kmetovalci oprimejo tudi tega izvrstnega gnojila. Dobi se jo pri Kmetijski družbi v Ljubljani.

O gnojenju travnikov.

Inž. J. Turk.
(Nadaljevanje.)

b) Ali je gnojenje potrebno tudi travnikom?

Še pred nedavnimi časi je obče prevladovalo mnenje, da travniki ne potrebujejo posebnega gnojenja. To mnenje je bilo podprto z dejstvom, da travniki tudi brez gnojenja primerno obrode. Posledica tega je bila, da so tudi naši kmetovalci obračali vso skrb le obdelovanju polja in da so zanemarjali svoje travnike, ki bi jim mogli donášati pri manjšem trudu in manjših izdatkih mnogo večjo korist, če bi jih z isto skrbnostjo negovali.

Je pač res, da se travniško rastlinstvo zaradi svoje dolgotrajne vegetacijske dobe ali dobe rasti okoristi mnogo bolj z rastlinskimi živežem, ki je v zemlji, kakor druge kulturne rastline, katerih vegetacijska doba je prekratka, da bi si mogle osvojiti iz nepognojenih tla dovolj za svojo rast potrebnih rastlinskih hranin. Tudi je res, da detelje, ki so redno zastopane v travniški ruši, pomnožujejo dušik v tleh in da je baš zaradi tega gnojenje z dušikom manj potrebno travnikom, kakor njivskim sadežem. Vkljub temu lahko smelo trdimo, da je treba tudi travnikom redno gnojiti, ker so nas izkušnje poučile, da morejo dajati samo pognojeni travniki trajno zadovoljive pridelke. Ta trditev se da pa številčno podkrepiti. Tako n. pr. je dognano, da odvezamemo zemlji s srednjo letino povprečno glavnih rastlinskih hranin v kilogramih z 1 hektarja kakor sledi:

Vrsta pridelka	Dušika N	Fosforove kisljine P, O ₂	Kalija K, G	Apna Ca O
Z žitom (pšenica, rž, ječmen in oves) . .	56	30	70	18
S stročnicami (volčji bob, grah in fižol)	110	25	58	38
Z okopavinami (krompir, krmska pesa in sladkorna pesa)	101	44	204	45
S krmskim rastlinstvom (njivsko seno, detelja, krmska grašica in zelena korusa)	124	37	154	107
S travniškim senom	93	25	100	60

Iz navedenih števil se vidi jasno, da potrebujejo okopavine in krmske rastline razmeroma največ glavnih rastlinskih hranil za prehrano. Pa tudi travniško rastlinstvo samo zase presega v tem pogledu daleko potrebe žita. In če vemo, da je treba žitu gnojiti, ako naj primerno obrodi, potem obstoji taka potreba tudi na travnikih, ki brez gnojenja ne morejo dajati zadovoljivih pridelkov.

S povprečnimi letnimi pridelki, ki obsegajo 50 do 60 metrskih stotov sena in otave z 1 hektarja pa se ne moremo in ne smemo splošno zadovoljiti pri nas, ker nas izkušnje uče, da moremo pridelati na rodovitnih travnikih do 100 in še več metrskih stotov najboljših krme letno na hektarju. To se more zgoditi seveda samo tedaj, če je bil travnik pravilno in zadostno pogojen ter tudi sicer dobro obdelan, ker dajejo nepogojeni travniki v najugodnejših legah povprečno le 40 metrskih stotov, zanemarjeni pa kvečjemu 20 metrskih stotov sena in otave letno z 1 hektarja.

Na podlagi tega, kar smo slišali, ne more biti dvoma, da je gnojenje potrebno tudi travnikom, ki morejo ustrezati zahtevam umnega pri-

delovanja krme le tedaj, če so bili pravilno in zadostno pogojeni.

Travnikom, ki jih namaka rodovitna voda, je treba manj gnoja, vendar se tudi na njih izvrstno izplača gnojenje. Napačno pa bi ravnali, če bi gnojili zamočvirjenim travnikom prej, preden smo jih pravilno osušili.

O gnojilih, ki se prilegajo travnikom.

Z gnojenjem želimo dvigniti rodovitnost travniškega sveta in jo vzdržati na primerni višini. To se more doseči s pravilno uporabo naravnih ali domačih gnojil prav tako, kakor z umetnimi gnojili.

A. Domača ali naravna gnojila.

1. **Mešanec ali kompost.** Najboljše gnojilo za travnike je gotovo mešanec ali kompost, ki vsebuje vse glavnih rastlinskih hranin v primernem razmerju, če je bil pravilno pripravljen. To splošno gnojilo si pripravimo iz raznovrstnih gospodarskih odpadkov, ki jih pomešamo z dobro in rodovito zemljo, z blatom s cest, s sipom od zidu, z apnom, s plevelom itd. Če je treba, se dodajo mešanecu tudi umetna gnojila. Naravnost izvrsten mešanec se pripravi tako: Na prikladnem kraju se napravi kup, čegar podlago tvori kakih 15 cm na debelo plast rodovite zemlje ali pa mulj iz osnaženih jarkov. Na to plast se posuje kaka 2 cm na debelo gašeno apno, ki se more nadomestiti s suhim blatom s cest, ali pa tudi s Tomasovo žlindro ali kostno moko. Na to sledi kakih 15 cm debela plast iz šotnega zdroba, ki ga more zamenjati raznovrstni napolsegniti drobir z dvorišč in drvišč, pa se more nadomestiti tudi z mrvami iz senic in s pokvarjenim senom. Ta plast se zakrije zopet z 2—3 cm debelo plastjo iz gašenega apna, suhega blata in podobno. Potem sledi kakih 20 do 30 cm debela plast raznovrstnih gospodarskih odpadkov, ki se nadomeste, če bi jih nedostajalo, s hlevskim gnojem, s plevelom ali pa z listjem. To plast bi bilo posuti kake 4 cm na debelo s Tomasovo žlindro ali s kostno moko, ki bi ji bilo dodati tudi nekoliko kalijeve soli. Tej plasti sledi potem zopet kakih 15 cm debela plast zemlje ali mulja, ki bi se naj pokrila z apnom ali blatom nekaj centimetrov na debelo. Končno se pokrije kup z 20 do 30 cm debelo plastjo zemlje ali mulja. Mešanec mora potem dalje časa ležati v kupu. Da se še bolj prestroji in razkroji, bi ga bilo med poletjem in koncem poletja dva- do trikrat premetati v nove kupe ter se v jeseni enakomerno raztrosi po travniku.

Mešanec deluje naravnost izborna na travnikih. Travniško rastlinstvo se pod njem prav krepko in bujno razvije. Če je plast raztrošenega mešanca dovolj debela, zatira plevel in tako pomlajuje opešane travnike. Mešanec ščiti pa tudi travnike pred izsušitvijo in deluje v tem pogledu slično, kakor oroševalna voda pri travniškem oroševanju.

2. **Hlevski gnoj.** Hlevski gnoj nima za travnike tolikega pomena, kakor za njive, ker se mora podorati, da pride do popolne veljave. To pa na travnikih ne gre in se zatorej le s prav nezatno količino rastlinskih hranin hlevskega gnoja okoristi travniško rastlinstvo, če se ga raztrosi po

travniku. Iz tega razloga bi se naj gnojili travniki s hlevskim gnojem samo tedaj, ako ni druge, boljše uporabe zanj. Sicer pa se kaj takega lahko pripeti le v goratih krajih, kjer imajo premalo polja v primeri z veliko produkcijo gnoja, ako cvete živinoreja po takih krajih. Dolinska gospodarstva pa imajo dovolj polja, na katerem se da mnogo uspešneje izkoristiti moč hlevskega gnoja. Če nanesemo v kajub temu primer, da preostaja hlevskega gnoja tudi v dolinskem gospodarstvu, potem seveda se more porabiti le-ta za pognojitve travnikov. Hlevski gnoj mora biti za ta namen kar najbolj prestrojen in razkrojen. Razpeljati in raztrositi bi ga bilo po travnikih že jeseni. Ker vsebuje hlevski gnoj fosforovo kislino povceni v svojih trdih sestavnih delih, ki pri gnojenju na travnikih ne morejo priti do vejavne, zato bi se naj v učinku podpri z dodatkom superfosfata. Travnik bi se naj spomladi pobranil in se morajo z njega pobrati ostanki hlevskega gnoja, da ne pridejo pri košnji v seno. Se najboljše pa je, da se porabi hlevski gnoj, kar bi ga preostajalo v gospodarstvu, za napravo mešanca in se s tem raztrosi po travniku.

3. Gnojnica. Gnojnice se poje mnogo hvale, in po vsej pravici, ker je v resnici naravnost izborna gnojila za travnike. Vendar ima tudi gnojnica svoje hibe in napake. Očitati se ji mora zlasti, da vsebuje v primeri z dušikom in kalijem premalo fosforove kisline in apna. V 1000 litrov gnojnice je namreč približno 2,5 kg dušika in 4,5 kg kalija ter samo 0,1 kg fosforove kisline in 0,2 kg apna. Ker pa potrebuje travniško rastlinstvo za uspešno rast glavne rastlinske hranine v približnem razmerju kakor 100 (dušik) : 30 (fosforova kislina) : 120 (kali) : 60 (apno) in so te hranine zastopane v gnojnici v razmerju kakor 100 (dušik) : 4 (fosforova kislina) : 180 (kali) : 8 (apno), je jasno, da je zlasti fosforove kisline premalo v gnojnici. Iz tega razloga se mora travniški svet, ki je bil pognojen z gnojnico, še posebej založiti s fosforovo kislino, ker bi inace gnojenje premalo zaleгло. Zato se morajo travniki, ki se je po njih razpeljala gnojnica, pognojiti tudi še s superfosfatom, kotno moko ali pa s Tomasovo žlindro.

Gnojnica je gotovo prav izvrstno in obenu tudi najcenejše dušikovo gnojilo za travnike. Važna je gnojnica zlasti zaradi tega, ker se dobiva z malimi stroški v lastnem gospodarstvu in zato gadelj ni treba dokupovati za drag denar dušika, kolikor ga potrebujejo travniki. In, ker so travniki sila hvaležni gnojenju z dušikom, mora biti naša skrb, da ohranimo gnojnico svojemu gospodarstvu. Skrajno zanikarn mora biti zatorej gospodar, ki hladnokrvno gleda, kako mu odteka gnojnica po vaških potih, ki bi jo mogel vendar tako koristno porabiti na svojih travnikih.

Zelo bogata je gnojnica na kaliju, ki ga vsebuje še celo več kakor dušika. Je pa tudi potreba travniškega rastlinstva zelo velika po kaliju, saj ga potrebujejo za svojo rast več nego dušika. Zato moremo prihraniti mnogo denarja pri kaliju, ki ga kupujemo s kalijevo soljo in s kajnitom, ako ravnamo varčno z gnojnico. Sploh naj nam bo za pravilo, da nam ni treba kupovati drugod za drag denar, kar imamo doma.

Najugodnejši čas za gnojenje z gnojnico sta jesen in zgodnja pomlad. Razpeljati se more gnojnica po travnikih pa tudi pozimi, ako ni svet zamrznen, ker bi mogla inace odteci s travnika.

4. Pepel. Pepel od lesa je prav dobro gnojilo za travnike že zaradi tega, ker vsebuje razmeroma mnogo fosforove kisline, kalija in apna. Navadno pa je lesnega pepela premalo za samostojno gnojenje in bi se naj zatorej porabil za napravo mešanca. — Pepel od premoga ni poraben za gnojenje; dober je le za posipavanje potov in stezic po tratih in vrtovih.

B. Umetna gnojila.

Od domačih ali naravnih gnojil prihajata za gnojenje travnikov le mešanec in gnojica resno v postev. Teh gnojil pa si ne moremo pripraviti vselej v toliki množini, da bi mogli z njimi izhajati na svojih travnikih. Tudi je gnojica, kakor smo slišali, preenostransko gnojilo in jo je treba zaradi tega izpopolniti z dodatkom umetnih gnojil. Naravno je zatorej, da smo pri gnojenju travnikov prisiljeni segati tudi po umetnih gnojilih.

Neki smo, da so štiri rastlinske hranine, ki jih je treba skoraj redno dovajati zemlji, ako se naj povzdigne in ohrani njena rodovitnost. Te hranine so: dušik, fosforova kislina, kali in apno. Po njih se imenujejo tudi pomozna, tržna ali umetna gnojila, ki so v kupciji ter razločujemo: dušikova, fosforovokisla, kalijeva in apnova umetna gnojila. (Dalje pride.)

Preizkusi gnojenja s čilskim solitrom k ozimini l. 1922.

Spomladi leta 1922. je delegacija proizvajalcev čilskega solitra v Beogradu potom svojega zastopstva za Slovenijo pri Kmetijski družbi v Ljubljani uvedla preizkuse z umetnimi gnojili po Sloveniji, da dokaže uspeh njih porabe. Med drugim je izvedla nekaj preizkusov na ozimini, pšenici in rži, ki se je pognojila na zelene rastline spomladi. Uspeha teh preizkusov se ne more sicer smatrati sijajnim, ker je suša zelo ovirala razvoj rastlin posebno pa zrnja, kar je večinoma preizkuševalcev povdarjala.

Gnojilo se je splošno z 1½ kg čilskega solitra na zemljiščih od 100 m², zraven katerega se je zaključilo enako obsežno negnojeno zemljišče v svrhu primerjanja uspehov. Opozoriti je, da je gnojenje samo z dušikom enostransko in nepopolno, ker je manjkalo fosfornih in kalijevih gnojil, vsled česar uspehi niso mogli biti popolni.

Ozimna pšenica.

Izvršilo se je 39 preizkusov, od katerih je dospelo 32 poročil. Približno ena tretjina preizkuševalcev poroča le, da je suša pridelek tako uničila, da je bilo tehtanje brezuspešno. Tudi toča je škodovala pri nekaterih preizkusnih zemljiščih, vsled tega je postalo nekaj podatkov neporabnih in jih pri presojevanju celokupnih uspehov ni bilo mogoče upoštevati.

Iz poročil vseh preizkuševalcev sledi, da je pšenica na vseh gnojenih zemljiščih kazala kmalu po gnojenju bujnejšo rast, temnejšo barvo, širo-

kejše liste in gostejšo obraslost. Tudi klasje je bilo večje in stebelca debelejša, slama sploh močnejša.

Pri 18 porabnih preizkusih se je povprečno pridelalo na zemljiščih od 100 m²:

	negnojeno	gnojeno s 1½ kg čil. sol.	večji pridelek na gnojenih zemljiščih
slame	25·6 kg	33·1 kg	7·5 kg
zrnja	12·4 kg	16·2 kg	3·8 kg

Preračunimo to na hektar, potem smo na enem hektarju pšenice, pognojene s 150 kg čilskega solitra, pridelali 750 kg več slame in 380 kg več zrnja.

Gmotni uspeh takega gnojenja je: Ako računimo slamo po 4 K in zrnje po 16 K, smo torej navzlic izredno slabi suhi letini dobili na gnojenih zemljiščih povprečno za 9080 K vrednega večjega pridelka že samo s 150 kg čilskega solitra.

Tu je povdariti prednost čilskega solitra, če ž njim pravočasno gnojimo: Ako spomladi po mladih rastlinah potrosimo to gnojilo, se uspeh pokaže že po osmih dne: rastline se bujneše in hitreje razvijajo, vsled česar lažje prestanejo poznejšo sušo. Če pa suša nastopi že zgodaj spomladi, potem pa trpi tudi tako pognojena pšenica na pomanjkanju talne vlage.

Ozimna rž.

Pri ozimni rži se je vršilo le 5 preizkusov, izmed katerih so bili štirje porabni. Peti preizkuševalec je poročal, da vsled suše ni bilo nikakega uspeha.

Preizkusi so se vršili na isti način, kakor pri ozimni pšenici, torej na enem zemljišču od 100 m² po 1½ kg solitra, drugo kontrolno zemljišče pa negnojeno.

Preizkuševalci so poročali, da je takoj po raztrošenju solitra začela rž hitreje rasti; v splošnem se je bujno razvijala ter se odlikovala s svojo temno zeleno barvo od negnojenih zemljišč. Klasi so bili daljši in rž je šla tudi poprej v klasje ter je poprej dozorela. Prezgodnja suša (in najbrž tudi pomanjkanje fosforove kisline) je razvoj zrnja predčasno ustavila, vsled česar je bil prirastek na slami mnogo večji nego na zrnju.

Od štirih preizkusov je razviden sledeči uspeh:

	negnojeno	gnojeno s 1½ kg čil. sol.	večji pridelek na gnojenih zemljiščih
slame	21·4 kg	29 kg	7·6 kg
zrnja	11·2 kg	13·4 kg	2·2 kg

Če preračunimo večji pridelek na en hektar, potem znaša ta 760 kg slame in 220 kg zrnja, kar smo dosegli z gnojenjem od 150 kg čilskega solitra.

Gmoten uspeh tega gnojenja znaša: za slamo po 4 K kg, za zrnje po 16 K kg, skupno 6560K, torej precej manj kakor pri pšenici, a vendar še vedno dovolj, da izplača gnojenje od 150 kg čilskega solitra na en hektar.

Pri rži je suša več škodovala kakor pri pšenici, kar je v zvezi z bujnejšo rastjo, ki je navadno pri rži in ki potrebuje več zemeljske vlage nego pšenica. Vsled tega je tudi veliko manj zrnja, ker je suša bolj pritiskala. Nekaj je pa povzročilo tudi enostransko gnojenje z dušikom in pomanjkanje fosforove kisline. Vendar navzlic temu nam to dokazuje, da se gnojenje s čilskim solitrom vedno izplača.

Zanimivo bo tudi poročilo o preizkusih ostalih kulturnih rastlin, kar priobčimo prihodnjič.

Pomen kmečkih gozdov.

Inž. A. Šivie.

Gozd je pri nas velika, mnogokje glavna opora kmetova. Pa ne le temu je gozd opora, temveč obenem tudi deželi, pokrajini, državi, in sicer zato, ker je neobhodno potreben za vzdrževanje močnega kmečkega stanu, ki je steber dežele in države.

Potrebno pa je, da se kmet zaveda, kako važen je zanj gozd in da ga mora tudi primerno oskrbovati. Hvaležno bi bilo, da bi ga že ljudska šola opozorila na veliko važnost gozda in na velik narodnogospodarski pomen gozdarstva.

Važnost kmečkih gozdov v splošnem oziru.

Ne smemo trditi, da le gozdni velekompleski države in zasebnikov blagodejno vplivajo na podnebje, vremenske nezgode, rodovitnost, zdravje, lepoto dežele itd., temveč moramo priznati, da tudi kmečki gozdi, ki jih imamo pri nas — ako upoštevamo le posestva izpod 50 ha gozda — kakih 71% vseh gozdov Slovenije, torej kakih 480.000 hektarov, prispevajo s precejšnjim deležem v omenjene blagodejne svrhe.

Pri navedeni ploskvi pa nisem upošteval kmečkih skupnih gozdov, ki so last posameznih sosesk in sosesestnikov.

Poleg tega imamo precej velikih, (planinskih) kmetov, ki posedujejo nad 50 do 300 ha gozda. Takih je največ v Solčavi, na Pohorju, na pobočjih Kokrske doline, na Jezerskem, v Srednjem vrhu nad Kranjsko goro. Nekatera teh posestev ležijo veče v visoki nadmorski legi, na skalovitih tleh in jih glede produktivnosti ne smemo istovetiti z enako velikimi posestvi v nižinah.

Splošen pomen naših gozdov nam postane jasen, ako se pogledimo v stvari, ki smo jih gotovo večkrat že doživeli:

Kolikokrat smo se zatekli v bližnji gozd, ako nas je na prostem polju prehitela ploha! Koliko časa smo lahko vedrili pod gosto jelko ali košato bukev, ne da bi nas bil mogel dež močiti! Koliko časa je poteklo, preden so začele kapat z drevja prve kaplje! Ko pa je dež ponehal, podali smo se na prosto, ker je v gozdu kapalo, ko je zunaj že solnce sijalo. Zato pravijo, da v gozdu dvakrat dežuje. Ta dvojni dež je posebno imenitna lastnost gozda. Dočim se na odprtem polju po večjem dežju nabere voda v kolesninah in po rozorih na njivah in steka v vedno naraščajoče mlakuže, ker poljska tla ne morejo na mah popiti tolikšne vlage, v gozdu tega ni opazovati. V gozdu prevzemo že drevesne obrše mnogo dežja in puščajo, da polagoma pada

na tla, kjer ga uah in sprstenina (humus) hlastno vsrkavata; odtod pa pronicava polagoma v zemljo.

Ko ne bi imel gozd opisane lastnosti, imeli bi se po vsakem nalivu bati povodnji, ki bi uničile polja in jih ponekod še zasule z gramozom in s sipo. Tu pomaga gotovo vsak hektar dobroobraslega gozda pridržati po več hektolitrov dežja. V perimetru potoka ali reke, v katerem so pri nas prav mnogokrat samo kmečki gozdi, znaša pridržana množina padavine gotovo na tisoče hektolitrov.

Kdo še ni poiskal, potujoč po vročem julij-skem solncu, hladnega gozdiča? Kako mu je prijala hladilna voda iz potočka v gozdu! Kako pa je prišel potok tusem? Dežnico, ki so jo bila použila gozdna tla, oddaja gozd polagoma v obliki hlapov in pa vrelec dalje. Ker solnce vsled sence, ki jo dajejo drevesne obrše, ne more gozdnih tla hitro izsušiti, niti ne veter, ki se mu drevesne krone zoperstavlja, se vrši izhlapevanje vlage prav polagoma. Vsled počasnega odtekanja naužite dežnice in ker se v gozdni senci ležeči sneg polagoma topi, nastajajo mnogi mali in vztrajni gozdni vreli — izvirk naših potokov in rek. Da ti vreli trajno in v skoro nezmanjšani moči pritakajo v naše reke, se imamo zahvaliti samo gozdom. Gozdi torej posredno vplivajo na to, da nam potoki obdržijo stalno vodno množino, kar je jako važno za vzdrževanje vodne sile, ki se potrebuje kot gonilna moč v raznih industrijah i. dr.

Gotovo smo tudi že mnogokrat občutili, kako ob vetrovnih dneh veter na prostem hudo brije; ako pa smo vstopili v porastel gozd, smo pa bili v prijetnem zavetju. Vetrju jemlje moč kolikortoliko že vsak grm, vsako drevo, še bolj pa ga brzdajo sklenjeni gozdi, posebno tam, kjer so hribi in gore. Čim večkrat ga prekinjajo gozdi, tem manjšo moč ima.

Kako živahno je spomladi in poleti v gozdu! Tam nas ne razveseljuje le ptičje petje, temveč podpirajo ti krilateci tudi kmeta pri pokončevanju škodljivih žuželk in gosenic. Za zarod ptičev so kmečki gozdi, ki so mnogokrat prekinjeni po njivah in travnikih, prav posebnega pomena. V prav razsežnih in sklenjenih gozdih namreč ni toliko raznovrstnih ptičev, kakor po malih gozdih. V obsežnih pragozdih lahko hodimo ure in ure, ne da bi slišali kakega ptičjega glasu.

Gozdi so važni tudi v zdravstvenem pogledu in služijo kot okrasje prirode in selišč, letovišč, mest, itd. Tega menda ni treba dokazovati! Kje najde človek največ miru in okrepila, ako ne v gozdu? V brezgozdnih krajih ni letovišč niti zdravilišč. Ko ne bi imeli gozdov, bi ne imeli privlačnih sil za tujski promet. Nele visoke planine s svojimi jezeri imajo privlačno silo, temveč tudi ljubki značaj vse pokrajine sploh, ki ga tvori sela z vrtovi, poljem, travniki in kmečkimi gozdiči, — vse lepo pomešano med seboj. Kako pusto bi bilo, ko bi imeli po holmih in gričih, kjer se razprostirajo večinoma kmečki gozdniki deleži, vse čisto izsekano in prazno! Zadovoljni moramo biti, da imamo tako gozdov bogato deželjo. Kdor po Italiji potuje, ve povedati, da ponekod ni dobiti gozda pred oči. Italija si mnogo prizadeva, da povzdigne v ljudstvu zmisel vsaj do tega, da bi zasajalo razno drevje. Pa tudi nekatere pokrajine v Franciji, Španiji in Grški so glede gozda in lesa v žalostnem položaju, četudi so ga svojčas imele v izobilju, a ga niso primerno varovale in spoštovale.

Kmečki gozd je važen del kmetije.

Poleg naštetih velikih dobrot splošnega pomena, je gozd kot bistveni sestojni del kmetije posebne koristi, ker donaša kmetu, ako ga pravilno oskrbuje, precejšen materialen dohodek, ki ga dandanes pri visoki ceni lesa pač vsakdo upošteva. Kmečki gozd se sme po vsej pravici imenovati hranilnica za kmeta, ker v gozdu se morejo prihranki, ako se jih eno ali več let ne rabi, obrestonosno naložiti s tem, da se v dobi dobre letine gozd ne ukorišča, temveč v miru pusti do kakega hujšega časa, ko bo vsak dohodek prav prišel. V primeru kake nesreče, živinske kuge, ako toča na polju potolče pridelek, ali požar uniči hišo, — kako dobro je tedaj, ako je kaj iz gozda vzeti, da se vkljub nezgodam morejo pokriti tekoči izdatki, ali da se more dobiti les, da se hiša nanovo postavi. V takih primerih naj se kmet zateka v gozd in nič zato, ako tedaj močnejše udari vanj. Ako je tačas gozd kmeta rešil propada, bo tudi rad mislil na to, da ga zopet zasadi, popravi in spravi v dober stan.

Tudi sosedu bo kmečki gozd pomagal. Ako kje pogori kaka domačija, je lahko priskočiti sosedu na pomoč. Gotovine nima vsaka hiša v izobilju, pač pa ni pretežko, posekati par dreves v gozdu in jih darovati pogorelcu; tega kmet ne občuti močno. Ako daruje več kmetov nekaj lesa, je pogorelcu kmalu pomagano. Čudimo se včasih, kako hitro je nabran po požaru zopet potreben stavbni les na pogorišču.

Kako hudo pa je v krajih, kjer so kmečki gozdi premočno ali popolnoma izrabljeni! Tu ni dobiti potrebnega stavbnega lesa doma in ga je treba od daleč za drag denar dobavljati in še to je morebiti ob gotovih letnih časih izključeno. Koliko ostane denarja pri hiši, ako moremo les in drva za domačo rabo v lastnem gozdu dobiti, o tem ve povedati le tisti, ki je bil svoj gozd že izpraznil in sedaj nima več kaj vzeti iz njega.

(Dalje sledi.)

»Pujske bolijo noge...«

Tako in podobno leto za letom tarnajo prasičerejci. Kmetijska družba leto za letom dobiva pisma, v katerih prasičerejci vprašujejo za svet in navodila. In vendar še vedno toliko primerov bolehanja.

Vzroka, da pujske bolijo noge, je predvsem iskati v slabih svinjakih. Tla so po naših svinjakih povečini še lesena in niti pravzaprav niso tla, nego rešeto; svinjak ni spodaj zadelan nego je odprt in mraz ter mrzli vetrovi veselo pritiskajo izpod svinjaka skozi tla v mrzlo ječo. Vrhutega se v svinjakih vse premalo nastilja in v še večji meri premalo snaži. To dejstvo je vzrok, da pujski na nogah ne obolijo samo v lesenih, ampak tudi v zidanih hlevih. To obolenje ni nič drugega kakor prehlad.

Glavni vzrok temu prehladu pa je koncem koncev v prvi vrsti — neodpustljiva malomarnost prasičerejcev samih. Vsi tisti, ki iščete razjasnila o omenjeni obolenosti in navodila za zdravljenje (ki jih družba pa itak v »Kmetovalcu« vsaj par krat na leto objavlja), si sami dajete slabo izpri-

čevalo; malo sram bi vas vendarle moralo biti zaradi vaše malomarnosti in tudi zaradi trdosrčnosti. Misliti in vedeti vendar morate, da je žival pač živo bitje kakor vi in, da to živo bitje ne more biti zdravo, če je od vseh strani izpostavljeno prepihu ter ako mora ležati na trdih, mrzlih in mokrih tleh.

Skrbite torej, da bodo svinjaki živalim prijetno in toplo bivališče, nastiljajte dobro, izkldajte gnoj vsaj vsak drugi dan, ležišče mora biti suho. Večkrat izpuščajte živali (ob ugodnem vremenu) na prosto, da tekajo okoli in se utrdijo za slabše vreme.

Ne samo, ako ti žival pogine imaš škodo, škoda se ti godi že s tem trenutkom, ko se žival več ne počuti povsem dobro, kajti njeno uspevanje zaostaja. Kar živali ni prav, tudi tvojemu gospodarstvu ni prav, kar žival boli, to končno tudi tebe boli, tvoj gospodarski uspeh trpi.

Bodite skrbnejši, zavedajte se, da žival tudi čuti, in podobni primeri kakor je obolenje na nogah, se ne bodo več pojavljali in samih sebe ne boste več sramotili.

Dipl. agr. A. Jamnik.

Neplodnost, zvrženje in boleznj žrebet.

Prof. dr. H. Miessner v Hanovru je izdal za konjerejce navodilo, v katerem jih seznanja z vzroki neplodnosti, zvrženjem in z boleznimi pri žrebetih. Ker je to navodilo potrebno tudi našim konjerejem, ga podajamo v izvlečku v tem listu našim razmeram primerno prikrojena, da se ž njim seznanijo vsi oni, ki jim je konjereja pri srcu.

Vsak konjerejec, vsak vodja in oskrbnik žrebčarskih postaj, bi moral biti natančno poučen o najvažnejših pojavih neplodnosti, zvrženja in boleznj žrebet kakortudi o sredstvih za obrambo proti njim. S tem bi se izlahka doseglo, da bi v Sloveniji letno zvišali število žrebet vsaj za 2000, kar bi pomenilo milijonski prirastek našega narodnega premoženja.

A. Neplodnost.

I. Vzroki neplodnosti.

Neplodnost ali jalovost kobil se kaže v tem, da te živali ne ostajajo redno breje. Vzroki temu pojavu so različni: izpremembe v jajniku, na ustju maternice in v maternici; dalje lahko zabranijo vhod moškemu spolovilu pri oplojevanju razne otekline, izrastki, neprimerne lege, slednjič so razne bolezni, povzročene po bakterijih krive, da nastopi zvrženje.

Že iz te različnosti pojavov je razvidno, kako težko je dognati pravi vzrok neplodnosti in sredstva proti njej. Le z natančno preiskavo spolovil, ki jo zamore izvršiti edinole veščak, je mogoče določiti pravi vzrok jalovosti. Tega sredstva se mora vsak konjerejec pravočasno poslužiti, če hoče:

1. izločiti kobile, pri katerih je oploditev sploh izključena;

2. prihraniti si nepotrebno skočnino in zabraniti brezuspešno porabo žrebca;

3. druge kobile s primernim zdravljenjem pravočasno pripraviti sposobne za plemenitev;

4. zabraniti razširjenje boleznj potom žrebca.

II. Znaki neplodnosti.

1. Kobile, ki se stalno ali poredkoma ali v nedoločeni rokii pojajo;

2. kobile, ki se sicer redno pojajo, toda navzlic ponovnemu pripuščanju ne ostanejo žrebetne;

3. vse kobile, ki se jim iz spolne nožnice izceja kaka sluznata tekočina;

4. kobile, ki imajo kako nalezljivo bolezen ali pa še od te niso popolnoma okrevale;

5. kobile bolne na scalnih organih, kar se pojavlja z nerednim puščanjem scalnice.

III. Zdravljenje neplodnosti.

Takoj je pozvati veščaka, ki ugotovi pravi vzrok neplodnosti. Zločin na naši konjereji pomenja, če se hoče take kobile, ki imajo zgoraj navedene znake, navzlic temu zaskočiti po žrebcu.

B. Zvrženje.

Zvrženje, t. j. porod mrtvih in ne popolno iznošenih plodov ima lahko različne vzroke. Pri tem razločujemo nenalezljivo zvrženje in kužno zvrženje.

a) Nenalezljivo zvrženje.

I. Vzroki zvrženja.

1. Izpremembe v rodilih ali nosnost dvojčkov;

2. zunanji vplivi: udarec, padec, sunki, posebno vsled slabe ali nepravilne opreme, porabe pri delu itd.;

3. nepravilno krmljenje in skrb, strupene rastline, plesniva ali zmrzla krma;

4. mrz in preveliki napor, posebno pri jesenski posetvi;

5. nalezljive notranje bolezni (pljučna kuga, nalezljiva slabokrvnost, smolika, smrkavost, tuberkuloza (jetika);

6. razne v blatu se nahajajoči bakteriji.

II. Zdravljenje nenalezljivega zvrženja.

Negujmo in oskrbujmo umno naše plemenske kobile, od časa do časa temeljito očistimo in razkužimo hleve, konjskim hlapcem in oskrbnikom plemenskih živali obljubimo nagrado za dobro uspevanje živali.

b) Kužno zvrženje.

I. Vzroki kužnega zvrženja.

Kužno zvrženje povzroča neke vrste bakterij (paratifus-bakteriji), ki se v neznanskih množinah razvija v maternici in povzroča, da se posteljica odloči od maternice. To je najnevarnejši način zvrženja, ker se to ne prime samo ene živali, ampak na tem obolijo v kratkem vse živali enega hleva. To bolezen povzroča navedena vrsta bakterijev, ki se v velikih množinah nahaja v sluznati tekočini, ki se izceja iz spolne nožnice, dalje v trebuhu in na mladiču, ki pride pri izvrženju na svet. Milijarde takih kalij (klice) se na ta način razširijo po hlevu in okužijo vse, kar pride vanj. Sosednje živali, ki žrejo steljo ali krmo, se istotako okužijo. Tudi osebe, ki imajo v hlevu opraviti, prenesejo to bolezen na druge živali. Kobile, ki so zvirgle, prenesejo takoj to bolezen na kobile sosednjih hlevov, če pridejo z njimi v dotiko, najsibo v hlevu ali pri vpregi. Tudi žrebci, ki so zaskočili bolne kobile, okužijo druge živali.

II. Znaki kužnega zvrženja.

1. Izcejanje iz spolne nožnice, nabreklost sramnice;
2. nabreklost vimena, izcejanje mleka;
3. vpadle lakotnice in mišice na medenici;
4. mirno obnašanje, kčlika, (vjedanje), potenje.

III. Zdravljenje kužnega zvrženja.

1. Porod v ločenih hlevih;
2. popolna odstranitev žrebeta in trebil pri porodu;
3. na drž. bakteriološko postajo (stanico) v Ljubljani (bolnica) je poslati vzorec krvi in sluzi iz maternice kobile, čelega ploda ali srca, žmilce, dela pljuč, želodeca, črevesa, ene kosti, noge, en del trebila;
4. zdravljenje maternice po veščaku;
5. zaskočitev po žrebcu, ko je kobila popolnoma zdrava, vendar ne poprej kakor po treh mesecih po zvrženju.

C. Bolezen žrebet.

I. Vzroki bolezni žrebet.

Žrebe je lahko prineslo bolezen že iz materega telesa; ali se jo je našlo pri porodu ali pri njem skozi popek ali potom hrane z različnimi bakteriji. Povzročitelji bolezni žrebet so bakteriji, ki se največkrat nahajajo že v črevesu matere kot neškodljivi zajedavci. Toda ti lahko povzročajo pri mladih in manj odpornih žrebetih nevarne in celo smrtonosne bolezni. Nesnaga v hlevu, neprimerno krmljenje in oskrba maternih živali pospešujejo drisko in s tem tudi bolezni pri žrebetih.

II. Znaki bolezni pri žrebetih.

Bolezni žrebet imajo najrazličnejše vzroke. Vsled tega se morajo natančno po večakih preiskati, da se dožene pravi vzrok, ker od tega je odvisno, kako jih bomo uspešno zdravili. Pri tem razločujemo:

1. Bolezni žrebet, ki jih opazujemo že pri porodu; navadno so take živali slabotne, ne morejo stati na nogah in samostojno sesati ter navadno poginejo že drugi dan;
2. bolezni žrebet, ki nastopijo šele drugi dan ali šele po enem tednu ali pozneje; najnavadnejši znak je driska, čimdalje večja slabost, pomanjkanje slasti do hrane. Navadno zateče en ali več členov, kar večkrat povzroča domnevanje, da so se kam udarili.

III. Zdravljenje bolezni žrebet.

1. Najskrbnejša snaga v hlevu, kjer se vrši porod, razkuženje stelje.
2. Očiščenje in razkuženje sramnice in okoličnice ter vimena kobile pred in po porodu.
3. Snaga oseb, ki imajo opraviti pri porodu.
4. Največja pozornost pri ravnanju s popkom. Mladiča moramo vloviti na čisto rjuho ter počakati, da se popkovina sama odloči. Ko je mati mladiča oblizala, okopljemo popkovino kakih deset minut v razredčeni razkuževalni tekočini. jo osušimo s čisto vato in jo potresemo s kakim razkuževalnim praškom ali pa pomazemo z jodovo tinkturo. Če moramo popkovo odrezati, storimo to s škarpami, ki smo jih poprej izkuhali, pri čemer pa moramo tudi paziti, da imamo roke popol-

noma čiste. Popkovina se odstriže pri brezbarvnem obročku popkovega traka. Ostanek popkovine se potem okoplje, kakor smo to že navedli, in se preveže s trakom, ki smo ga vzeli neposredno iz razkuževalne tekočine in ga potresemo z razkuževalnim praškom ali namočimo z jodovo tinkturo.

5. Slabost, driska in ohromelost imajo različne vzroke in se morajo zdraviti po veščaku. Nujno svarimo konjerejce, naj jih ne zdravijo z navadnimi domačimi zdravili in vse po enakem načinu.

6. Od tako obolelih in poginulih žrebčkov naj vsak konjerejec dpošlje na drž. bakteriološko postajo (stanico) v Ljubljani, (bolnica), vzorec krvi in sluzi maternice od kobile, vzorec krvi žrebeta, srca, (zavežno žilo) žmilco, kos jeter, želodec (zavezan), del zavezanega črevesa (pol metra dolg), popek z žilcami, obe ledvici nepoškodovani, koleno ali skočni člen, oziroma sploh bolni člen.

KMETIJSKO-ŠOLSKI VESTNIK.

Tečaj za sadjarje! Od 15. do 17. februarja 1923. se vrši na kmetijski šoli na Grmu trodnevni sadjarski tečaj. Tečaj ima namen, da izuči sadjarje in kmetovalce v pravilnem vzgajanju, cepljenju, saditvi in oskrbovanju sadnega drevja ter v umni uporabi sadja. Poučevalo se bo ne samo z besedo, temveč tudi praktično. Drevesničarstvo in umno sadjarstvo bi nam lahko donášalo lepe dohodke, ako bi se ga z vnmom oprijeli. Zato naj bi se tečaja v obilnem številu udeležili zlasti mladeniči in mlajši kmetovalci. Revni in oddaljeni dobijo tudi prispevek k hrani. Kdor se misli udeležiti, naj se zglaš po dopisnici takoj, najpozneje pa do konci meseca pri ravnateljstvu drž. kmet. šole na Grmu, p. Novo mesto.

Tečaj za pridelovanje in pravilno uporabo krme. Naša živinoreja zadnja leta silno trpi pod pomanjkanjem krme. Temu pa ni kriva samo dvoletna suša, temveč v veliki meri tudi pomanjkljivo oskrbovanje in gnojenje travnikov in deteljišč. Da se kmetovalec pokaže, kako je dvigniti pridelok na krmi in kako je z njim ravnati in varčno gospodariti, priredi drž. kmet. šola na Grmu teoretično-praktičen tečaj za umno pridelovanje in pravilno uporabo krme. Ta tečaj se vrši 19., 20. in 21. februarja t. l. Revni in oddaljeni udeleženci dobe na zavodu prispevek v hrani. Priglasiti se je ravnateljstvu čimprej, najpozneje pa do 10. februarja t. l.

NOVE NAREDBE.

Kontrolni listi pri prevozu neobdačenega vina. Kmetijska družba je zaprosila ministrstvo financ, da vkinje kontrolne liste pri prevozu neobdačenih vin v državi sami, kakor jih predpisuje pravilnik o trošarini na vino. Generalna direkcija posrednih davkov tega ministrstva, je pa sporočila, da tega predloga ne more osvojiti, ker že zadnji odstavek člena 14. pravilnika predvideva za vinogradnike one transportne clajšave, ki so jim v resnici potrebne. To določilo se glasi: »Za transport vinske brozge ob trgatvi in za transport vina med različnimi kletmi producentovimi ob kletarjenju zadošča, da producent prijavi užitninskemu uradu (to je pristojnemu oddelku finančne kontrole) svojo namero pred pričetkom prevoza.« S to določbo je že pravilnik sam ustregel zahtevi vinogradnikov do one me-

re, ki je brez nevarnosti ali vsaj z malo nevarnostjo za državne interese izvedljiva. Po kontrolne listke za neobdačeno vino mora vinogradnik hoditi k istemu kontrolnemu organu kakor po svobodnice za že obdačeno vino. Kontrola neobdačenega vina je pa nesporno mnogo bolj važna, kakor kontrola že obdačenega vina.

Rok za vložitev dohodninskih napovedi in naznanil o izplačanih službenih prejemkih za leto 1923. se bo to leto določil do konci februarja t. l. Na to se opozarjajo vsi davčni zavezanci, da tudi tega roka ne zamudijo, drugače jim davčna oblast sama predpiše dohodnino in s tem pa odpade tudi pravica do priziva.

VPRAŠANJA IN ODGOVORI.

Na vsa kmetijsko-gospodarska in druga vprašanja, ki dohajajo na Kmetijsko družbo za Slovenijo ali na uredništvo „Kmetovalec“, se načelno odlovarja le v „Kmetovalcu“. Odgovarja se edino na vprašanja udov, ki so podpisana s poimnim imenom; brezimna vprašanja ali taka, ki so zaznamovana je z začelnimi črkami, se vržejo v koš. V „Kmetovalcu“ se pri vprašanju nikdar ne natisne vprašalčevega imena, ampak vedno le prične ne črke imena in kraja. Kežno se v vsaki številki odgovori le na tista vprašanja, ki pridejo pravčasno pred izdajo lista; na pozneje došla vprašanja se odgovori v prihodnji številki, kdor takol želi pismenega odgovora na svoje vprašanje, mora priložiti 2 dinarja za stroške. Odgovori na vprašanja, ki niso kmetijsko-gospodarski, zlasti pravni, moreno biti svedeča le splošne vsebine, kalni uredništvo ne more poznati vseh včasih zelo važnih okoliščin in zato za take odgovore ne prevzame nikakega jamstva.

Vprašanje 6. Svoj travnik sem lansko pomlad pognojil z umetnimi gnojili. V ta namen sem presejal doma skozi sito Tomasovo žlindro, ji primešal že prej presejani lesni pepel in rudninski superfosfat v razmerju 3:3:1, to zmes takoj naložil v vreče, jih odpeljal na travnik in tam takoj pričel potrošati. Med mešanjem in potrošanjem samim ste potekli komaj 2 uri in vendar se je med tem časom zgoraj navedena zmes tako razgrela, da me je pri potrošanju roka pekla. Uspeh gnojenja ni bil poseben. Zato vprašam: Ali ni morda ravno zaradi navedenih vročine ta zmes izgubila na svoji vrednosti kot gnojilo vsaj za toliko, za kolikor se je porabilo energije za povzročitev opisane vročine in ali ni priporočljivejše potrošati fosfate ločeno in ne že prej zmešane? Ali se sme mešati Tomasova žlindra s superfosfatom? (A. M. v B. B.)

Odgovor: Vaše vprašanje kaže malo umevanje za pravilno uporabo umetnih gnojil, ker si inace ne moremo razlagati, kako pride izkušen kmetovalec do tega, da meša pri gnojenju Tomasovo žlindro s superfosfatom. Podobno bi mogel vprašati stavbnik, zakaj se segreje zmes, ko se meša živo apno z vodo. V Tomasovi žlindri je mnogo apna, saj ga vsebuje do 50% in še več. Superfosfat pa sestoji v glavnem iz enojnega apnovega fosfata, ki je nenasičena fosforovokisla spojina in vsebuje poleg tega vedno tudi nekoliko svobodne fosforove kisline. Tako nastane reakcija ali kemijski vpliv med apnom Tomasove žlindre in nenasičeno fosforovo kislino superfosfata. Če je navzoč tudi pepel, ki sestoji med drugim iz pepelice (kalijevega karbonata), se otopljenje fosforove kisline v superfosfatu še veliko hitreje izvrši. Pri takih in podobnih kemijskih procesih ali preosnovah pa se osvaja redno vročina in se je tudi Vaša gnojilna zmes ugrela tako močno, da Vas je pri trosenju mešanice peklo v roke. Zaradi ugretja je trpela Vaša mešanica umetnih gnojil na gnojilnem učinku le toliko, da se je topljiva fosforova kislina superfosfata deloma izpremenila v netopljivo fosforovo kislino, ki počasneje deluje. Neuspeh Vašega gnojenja pa tiči poglavitno v enostranskem gnojenju, ker ste gnojili skoraj izključno s fosforovo kislino. Od fosforovokislih umetnih gnojil se

moreta v mešanicah trositi brezpogojno le Tomasova žlindra in kostna moka. Tudi zmes kostne moke in superfosfata je pogojno dopustna. Nikakor pa ne gre, da bi se superfosfatu primešala Tomasova žlindra. Če se hoče učinek gnojenja pri gnojenju s Tomasovo žlindro pospešiti s hitrodelujočim superfosfatom, tedaj se mora poslednji raztrositi časovno ločeno od Tomasove žlindre. Najbolje storimo, ako v takih primerah potrosimo Tomasovo žlindro v jeseni, superfosfat pa šele na spomlad. I. T.

Vprašanje 7. Pri pred par dnevi izvršenem gnojenju s po Kmetijski družbi dobavljeno Tomasovo žlindro in kalijevo soljo v razmerju 3:1 vročinskega pojava ni bilo, pač pa se je takoj po potrošanju začel razvijati iz zemlje neprijeten duh po plesnobi, po končanem delu pa pri umivanju rok duh po gnilih jajcih, kateri duh bi mi bil pri uporabi apnovega dušika razumljiv, pri Tomasovi žlindri mi pa ni. Mešal sem to pot sproti tik pred potrošanjem. Kje tiči vzrok temu pojavu? Ali vsebuje Tomasova žlindra tudi dušik v sebi, ali pa sem imel to srečo, da mi je Kmetijska družba dobavila namesto žlindre dražji dušik, o čemer pa dvomim, ker je apnov dušik moje vednosti mnogo bolj črn nego žlindra, ki sem jo dobil. Ali se sme mešati Tomasova žlindra s kalijevo soljo? (A. M. v B. B.)

Odgovor: Kaj se je zgodilo pri mešanju Tomasove žlindre in kalijeve soli, da ste občutili po raztrošenju mešanice izpuhtevanje plesnivega duha iz tal in pri umivanju rok pa duh po gnilih jajcih, je uganka. Tomasova žlindra vsebuje sicer tudi sulfide, ki razvijajo s kislinami po gnilih jajcih dišeči žveplov vodik. Vendar je malo verjetno, da bi bila pognojena tla tako kislila, da bi izpuhteval takoj po gnojenju žveplov vodik iz tal. Mogoča je pač Vaša domneva, da ste pomotoma prejeli v zameno Tomasove žlindre apnov dušik. Ta razvija namreč z vodo aceten, ki prav neprijetno vonja po gnilih ribah, ako mu je primešan fosforov vodik. I. T.

Vprašanje 8. Ali kaže gnojiti močvirnati travnik samo s Tomasovo žlindro in kalijevo soljo? Doslej sem svoj močvirnati travnik gnojil s temi umetnimi gnojili, toda nisem imel posebnega uspeha. S čim naj gnojim močvirnati travnik, da bo dajal obilo košnje? (J. Z. v V.)

Odgovor: Na močvirnatem travniku samo Tomasova žlindra in kalijeva sol ne izdasta mnogo, zlasti če se istočasno ne gnoji tudi s kakim dušičnatim gnojilom. Kot dušičnato gnojilo prideta v poštev hlevski gnoj, ki se ga naj rajše porabi za njive, in pa gnojnice, ki je posebno primerna za gnojenje travnikov koncem zime, preden prične rast trave. Močvirnati travnik je predvsem osušiti, ga pognojiti z apnom (10 stotov na ha) in pomladi prevleči z brano. Na tako osušenem in obdelanem travniku je potem drugo leto gnojiti s Tomasovo žlindro, kalijevo soljo in gnojnico, in imeli boste gotov uspeh. Dokler je pa travnik močvirnat, boste pridelovali le kislno seno, in še tega le tedaj kaj prida, če ga boste z apnom in gnojnico gnojili ter ga z brananjem vsako leto pridno prezračevali.

Vprašanje 9. Ali so sedaj umetna gnojila (Tomasova žlindra, kalijeva sol, itd.) res veliko slabša nego pred vojno, zlasti v prvih časih, ko smo jih jeli rabiti kajti gnojenje z njimi se sicer res še vedno izplača, toda učinek zaostaja za onim v prejšnjih letih? (V. B. v Š.)

Odgovor: Naša zemlja ima že od narave silno malo fosforove kisline, ki jo da Tomasova žlindra, in kalija, ki ga da kalijeva sol, v sebi. Vrhutega smo pa poprej z roparskim gospodarstvom še te male množine teh hranilnih snovi zemlji odvzeli. Na tako izropani zemlji imata Tomasova žlindra in kalijeva sol prvič poseben velik in viden učinek. Ko se travnik drugič pognoji, ni več učinek tako velik kakor prvič, ker se v zemlji še vedno nahaja kolikortoliko imenovanih hranilnih snovi, zlasti pa učinek ni dovolj velik, če se ne gnoji obenem še s kakim dušičnatim gnojilom, na pr. z gnojnico. **Umetna gnojila so sedaj ravno tako dobra kakor pred leti,** in če je uspeh manjši, je iskati vzroka v gori imenovanih dejstvih. Tomasova žlindra in kalijeva sol pa prideta pri redni in zaporedni porabi le tedaj do polne veljave, če se obenem z njima redno gnoji tudi s kakim dušičnatim gnojilom, kajti pri nezadostni množini dušika po zakonu minima fosforovo kislino in kalij rastlina ne more dovolj užiti in ostaneta v zemlji delno neporabljena.

Vprašanje 10. Ker mi letos zelo primanjkuje krme za živino, imam pa nekaj ajdovih luskin, prosim za nasvet, ali so te porabne za krmo, kakšno vrednost imajo in kako jih naj pokladam? **Kako naj krmim ajdove luskin?** (P. R. v L.)

Odgovor: Ajdove luskin so prav dobra krma, ker vsebujejo razen nekaj beljakovin precejšnjo množino skroba, in sicer do 2½% beljakovin, 0,5% tolišče in 14,8% skroba. Njih krmilna vrednost znaša torej 17,8 skrobnih vrednot, je torej še boljše kakor ona ovsene slame. Vendar krmiljenje prevelikih množin teh luskin ni priporočljivo, ker povzročajo tupatam bolezni. Krmi se jih navadno poparjene, ker boljše teknejo, ter se jih meša z rezanico ali z drugo krmo. Neparjenih ne krmite. Najboljše krmilo so za goved, pa tudi prasičem dobro teknejo. Inž. O. M.

Vprašanje 11. Imam dva polovnjaka vina, ki sem ga kakor mošt po 48 urah pretočil. Vino je začelo 8 dni pozneje kakor ono, ki ni bilo pretočeno, vreti, ter je kmalu pokipelo. Že 4 tedne pa opazujem, da se v vinu, ki se je drugače hitro učistilo, vleče kakor kaka megla. Vino na zraku ne izpremeni barve. **Kako postopam z vlečljivim vinom?** (A. G. v V.)

Odgovor: Odgovor na to svoje vprašanje dobite, če prečitate spis g. Fr. Gombača »Vlečljivo vino«, na strani 227. v 24. številki »Kmetovalca« od 31. decembra 1922. l.

Vprašanje 12. Lansko leto sem posejal lucerno na zemljišče, ki meri pol orala. Zemlja je plitka in peščena, navzlic temu je lucerna dobro uspevala. Zelel bi jo pognojiti z umetnimi gnojili, da bo tudi v bodoče dobro uspevala. **Kako pognojim lucerni?** (G. H. v K.)

Odgovor: Če hočete, da bo lucerna še nadalje dobro uspevala, pognojite ji s superfosfatom, s kalijevo soljo in z apnom. Prostor od četrt hektarja ali polovice orala potrosite s 100 kg superfosfata, s 50 kg kalijeve soli in z 200 kg apna. Ta gnojila potrosite vsako zase. **Za gnojenje z apnom je lucerna zelo hvaležna.** Če nimate ravno apna pri rokah, navozite na njivo nekaj voz cestnega blata, ki ga že sedaj pozimi dobro raztrosite. Pri takem gnojenju uspeh ne izostane.

Vprašanje 13. Moje ovce so se pričele drgniti, postajajo od dne do dne bolj krastave ter izgubljajo volno. Tak slučaj se dosedaj še ni pripetil ne meni in ne mojim sosedom, zato ne vem, kako naj jih zdravim. **Kako zdravim garje pri ovcah?** (I. M. v H.)

Odgovor: Vaše ovce so garjave. To je zelo nalezljiva bolezen pri ovcah kakortudi pri konjih, ki jo morate naznaniti županstvu, to pa dalje okrajnemu glavarstvu. Dolžnost prijave garjavosti velja za ovce in konje, za druge živali ne, ker se jih garje le bolj poredkoma primejo. Kmetijska družba je izdala Gospodarsko navodilo št. 63. »Garje pri konjih«, v katerem je ta bolezen natančno opisana. Kar velja za konje, isto služi tudi za ovce, ki so po teh zajedalcih napadene. Navadno napadajo ovce le manj nevarne in lažje ozdravljive nakožne pršice ali sesajoče grinje (dermatokoptes), ki živi na vrhu kože in se hrani s sokom, ki ga sesa iz gornjih delov iste. Zdravljenje je razvidno iz navedenega Gospodarskega navodila.

Vprašanje 14. Od polpokritega voza sem plačal za leto 1922. takso, ki je odrejena za vozove na vzmeteh. Ali se morem letni taksi na to vozilo izogniti, ako odstranim streho? (M. O. v O.)

Odgovor: Takse se pobirajo od vozov na vzmeteh in je Vaš voz obdavčen zaradi slednjih. To takso pa je plačevati le od voz, ki se ne uporabljajo v kmetijske svrhe. Ako s tem vozom, četudi ne vsak dan, nego le ob gotovih časih prevažate kmetijske pridelke na trg, ako svoje kmetijske potrebščine dovažate na istem domov, ako vozite na tem vozu n. pr. jedila za kosce, žanjice itd., tedaj tak voz ne spada pod takso, četudi ima streho, ki vendar ni nič drugega kakor nadomestilo za dežnik in se iste v tem primeru ne more smatrati za luksuzno napravo. To obrazložite pri tisti oblasti, kjer ste takso plačali. Ako pa ste voz že v letu 1922. uporabljali v takem zmislu kakor smo ga opisali, zahtevajte, da se Vam že vplačane takse vrnejo.

KMETIJSKE NOVICE.

Vinski sejm v Metliki. Vinarska zadruga v Metliki priredi v nedeljo, 4. februarja 1923. v prostorih Narodne Čitalnice v Metliki vinski sejm z začetkom ob enajstih dopoldne in zaključkom zvečer. — Na sejmu bodo razstavljeni najrazličnejša bela in črna vina iz vseh goric metliškega okraja. — Gestilničarji in vinski trgovci! Opozarjamo Vas, da je pridelala Belokrajina letos izborna kapljico, ker je bilo grozdje popolnoma zrelo in se je trgatev vršila v lepih dneh, v prvi polovici oktobra. Vino je zdravo, ne preminja barve in je že enkrat pretočeno. Zaradi obilnega pridelka bo izbira prav bogata in cene primerne.

Jugoslavenski šumarsko-lovački kalendar za godinu 1923. Izdal in uredil dr. Gjuro Nenadić, kr. vseuč. profesor v Zagrebu. Tiskarna C. Albrecht, Zagreb. — Knjiga obsega poleg koledarskega pregleda za l. 1923. in bogate zbirke vsevrstnih obrazcev in tabelaričnih podatkov na 368 straneh mnogo koristnega za upravitelje, gozdne posestnike in lesotržce. — Mnogo tabelaričnih podatkov je sicer prikrojjenih po stari ploskovni meri v oralih, vendar je v koledarju uvodoma opozorjeno, kako je te podatke reducirati na metriško mero, ki je pri nas (v Sloveniji) uveljavljena. — Knjiga vsebuje tudi nekatere izmed najvažnejših gozdarskih, lovskih in ribarskih predpisov ter se ozira tudi na odnošaje v Sloveniji. — Pisana je srb. hrvatski (latinici), ima pa tudi nekaj slovenskih člankov. — Koledar, vezan v zeleno platno, stane s poštnino vred 25 Din. Dobiva se tudi pri gozdarski direkciji v Ljubljani, Križanke, št. 1.

Kaj je »Lukul«, »Samson«? V zadnjem času so tudi v Sloveniji začeli »prijatelji kmeta« skrbeti za njega dobrobit in mu prodajati tečna krmila ali krmilne začimbe, po katerih domača živina »naravnost odebeli, da veliko mleka in vse mogoče ugodnosti«. Tako je prišlo v promet krmilno sredstvo »Lukul«, ki je pravzaprav poklajno apno z dodatkom nekaterih manj ali več vrednih primesi, ki živini morda ne škodijo, pač pa škodujejo denarnici kmeta, ki mora tako sredstvo drago plačati. Tudi sredstvo »Samson« je slična snov, ki je kot krmilni dodatek morda koristen živini, a je veliko predrag. Krmilni sredstvi »Lukul« kakortudi »Samson« dónašate največ koristi — izdelovaltelju in razpečevalcem. Živinorejcem pa priporočamo, da naj svojo živino krmijo z močnimi krmili (orehovimi in lanenimi tropinami) in dodavajo krmil klajnega apna in vsak dan po nekaj kuhinjske soli. Tako krmiljenje se jim bo res izplačalo. S krmilnimi sredstvi pa mečejo denar skozi okno.

Kmetijski pouk po deželi: Oddelek za kmetijsvo priredi v prvi polovici februarja t. l. sledeče poučne tečaje in predavanja: Na svečnico, 2. februarja 1923: V Vačah pri Litiji, po prvi maši v šoli, o izobrazbi in o samopomoči kmeta, o poljedelstvu (pomočnik okr. ekonoma Jereb); v Vavtavi, po prvi maši v šoli, o vzgoji in reznji trt (okr. ekonom Kafol); v Gorenji strazi, ob eni uri popoldne v vinogradu g. Dularja, tečaj o pravilni reznji trt (okr. ekonom Kafol); v Primskovem pri Kranju, ob desetih dopoldne v šoli, o izboljšanju hlevov in gnojišč, o gnojenju in uporabi umetnih gnojil (pomočnik okr. ekonom Hladnik); v Božjakovem v Belikrajini, ob eni uri popoldne v šoli, o sadjereji (pomočnik okr. ekonom Konda); v Petrovčah pri Vodeniku, ob devetih dopoldne, o umni svinjereji (pomočnik okr. ekonom Hladnik). — V nedeljo, dne 4. februarja: V Hotiču pri Litiji, po prvi maši v šoli, o ravnanju z gnojem, o gnojenju, o izboljšanju hlevov (pomočnik okr. ekonom Jereb); v Radovljici, ob desetih dopoldne v šoli, o glavnih opravilih v A-Z panju (čebelarški potovalni učitelj Okorn); v Smedniku, ob sedmih zjutraj v Ljudskem domu, o umni živinoreji, posebno z ozirom na mlekarstvo (pomočnik okr. ekonom Hladnik); v Zapogah, ob enajstih dopoldne, isto predavanje (pomočnik okr. ekonom Hladnik); v Rakih, ob sedmih zjutraj v šoli, o živinoreji in poljedelstvu (pomočnik okr. ekonom Ambrož); v Gorenji vasi, okraj Logatec, razprava o regulaciji in osuševanju močvirnatih travnikov (pomočnik okr. ekonom Matjašič); v Laškem, ob devetih dopoldne v šoli, o reji plemenjakov, o napravi gnojišč in o travništvu (živ. instruktor Zupane); v Marenbergu, o pospeševanju živinoreje in sadjarstva (okr. ekonom Wernig). V nedeljo, dne 11. februarja 1923: V Tržišču, po maši v šoli, o živinoreji in o ureditvi gospodarskih stavb (živ. instruktor Gregorec); v Zalljni pri Višnji gori, po prvi maši v šoli, o sadjarstvu in o živinoreji (pomoč. okr. ekonom Jereb); v Podbrezju, v šoli ob desetih dopoldne, o zvišanju dobičkanosti čebelarstva (čebelarški potovalni učitelj Okorn); v Vogljah, v šoli ob desetih, o umni živinoreji, o ureditvi gnojišč in hlevov (pomočnik okr. ekonom Hladnik); v Šenčurju v šoli, ob desetih dopoldne, pouk za gospodinje o prasičereji, o molži in o ravnanju z mlekom (pomočnik okr. ekonom Hladnik); v Stari cerkvi, okraj Kočevje, ob dveh po-

polodne v šoli, o sadjarstvu in travništvu (pomočnik okr. ekonom Zdolšek); na Breznici, ob treh popoldne, o govedoreji z ozirom na planšarstvo in sirarstvo (okr. ekonom Sustič); v Dragatušu, po prvi maši v šoli, o kmet. izobrazbi, o gnojenju (pomočnik okr. ekonom Konda); v Rogateu, po rani maši pri Špornu, o kletarstvu (pomočnik okr. ekonom Stamberger); v St. Ilju pod Turjakom, o gojenju krmnih rastlin, o uporabi umetnih gnojil in o oskrbovanju živine (okr. ekonom Wernig).

POROČILA PODRUŽNIC.

Belokranjskim podružnicam v pomislek! Belokrajina ima 19 podružnic. Kako delujemo, veste sami dobro. Zaradi skupne in cenejše nabave galice, umetnih gnojil, krmil i. dr. bi bilo pa mogoče koristno, da se združimo v zvezo kmetijskih podružnic, ki bi jo vodil g. okrajni ekonom Konda. Napraviti bi kazalo skupno skladišče, da imamo vse stvari blizu rok. Ta zadeva je mogoče bolj važna, kakor se vidi na prvi pogled. Zato bi bilo mogoče prav, da g. okrajni ekonom Konda čimprej skliče sestanek vseh belokranjskih podružnic, da se natančneje pogovorimo o tej važni zadevi. Belokrajina potrebuje marsikaj in čim več nas bo, cenejše bomo izhajali. Podružnice, zganite se! Božo Račić, tajnik kmetijske podružnice v Adlešičih.

DRUŽBENE VESTI.

Kazalo za »Kmetovalca« 1922. l. je že dotiskano in se bo prihodnje dni brezplačno razposlalo vsem onim, ki so ga naročili. Dobijo ga le oni, ki ga izrecno zahtevajo. Kdor ga torej želi imeti, naj to sporoči po dopisnici, nakar se mu doloži; ali ga pa pride sam iskat v uradne prostore Kmetijske družbe v Ljubljani, Turjaški trg 3.

Sadnega drevja letoš ne bo! Kmetijska družba ne razpolaga za letošnjo pomlad z nikako množino sadnega drevja, ker v zadnjih letih ni bilo nikjer mogoče dobiti divjakov za cepljenje. Vsled tega naj se letos nihče ne obrača na Kmetijsko družbo za dodelitev sadnega drevja.

Nabiralne pole za udnino. Nekatera načelnštva podružnic še do sedaj niso doposlala nabiralnih pol in udnine za svoje ude, kar ovira, da se jim ne more doposlati še »Kmetovalca«. Vsled tega jih ponovno prosimo, naj to nemudoma store, da se ne ovira razpošiljanje lista.

URADNE VESTI.

Odborova seja

vinarskega in sadjarskega odseka Kmetijske družbe v Mariboru, dne 13. januarja 1923.

Vinarski in sadjarski odsek Kmetijske družbe za Slovenijo v Mariboru, je imel v soboto, 13. t. m. odborovo sejo s sledečim sporedom: 1. Poročilo in obračun o vinski razstavi, ki jo je priredil odsek povodom obrtne razstave v Mariboru od 6.—24. sept. 1922; 2. posvetovanje o udeležbi odseka na vinski razstavi, oziroma vinskem sejmu, ki ga priredi Srpsko poljoprivedno društvo za vso Jugoslavijo prihodnje pomlad v Beogradu; 3. posvetovanja o korakih proti namera-

vani uvedbi trošarine na vino v znesku 12 Din za vsak liter kvalitetnega vina in 1,35 Din za vsak liter vinskega mošta; 4. posvetovanje o izvozu vina v Češkoslovaško; 5. slučajnosti.

Seje se je udeležilo 26 članov odseka, oz. vinogradnikov.

Glason poročila predsednika, vin. rav. A. Puklavca, je bilo za vinsko razstavo v Mariboru 78 prijav z 204 vinskimi sortami. Od teh se razstave ni udeležilo 7, razen tega so nekateri manj vrst vina razstavili, nego so jih prijavili, ker je vino bilo v vrenju, tako, da je odpadlo 20 vrst vina. Od 184 vrst vina se je vsled sklepa preizkuševalne komisije izločilo vsled bolezni in pogreškov 11 vrst vina. Ostalo jih je torej na razstavi 173 vrst. Od teh je preizkuševalna komisija ocenila 10 vin kot navadno namizno vino, 17 vin kot boljše namizno vino, 33 vin kot navadno stekleničeno vino, 40 vin kot boljše stekleničeno vino in 64 vin kot vinske specialitete. Razstava je končala navzlic velikim stroškom z majhnim prebitkom. Odsekova imovina znaša danes 33.500 Din. Sejni sklepi so sledeči:

a) Izreče se najlepša zahvala vsem, ki so omogočili vinsko razstavo, nadalje vsem darovalcem vina za »Propagandni fond«, vsem sodelovalcem in sodelovalkam za njih trud in požrtvovanje;

b) vse razstavljeno vino se izplača razstavljalcem po 5 Din steklenica, kakor se je svoj čas obljubilo. Po ena steklenica se od vsake sorte odšteje za preizkušnjo;

c) razstavljalci, ki so darovali en del razstavljene vina v svrhu kritja deficita, ki ga pa ni, se naprošajo, da sme za darovano vino prepisati na propagandni fond;

d) ustanovi se pri odseku Propagandni odbor, ki bo skrbel za primerno reklamo za naša vina, v ta namen dotira 20.000 Din iz odsekove imovine. V delovni odbor se določita ravnatelj Puklavc in višji nadzornik Zabavnik ter en delegat drž. vinarske in sadjarske šole;

e) udeležba naših vinogradnikov z boljšimi vini na vinski razstavi v Beogradu je potrebna. Pozove naj se vinogradnike, da so lani v Mariboru razstavili boljša vina, da se tudi beogradske razstave udeležijo pod odsekovim strokovnim vodstvom, toda na stroške razstavljalcev. Odsek se tudi odpove morebitnemu dobičku v prid razstavljalcem. Odsek naj bo pri razstavi zastopan po vsaj treh osebah;

f) odsek protestira proti nameravanemu zvišanju državne trošarine na vino;

g) zahteva se, da pokrajinska uprava za Slovenijo opusti svoje stališče glede odobrenja občinskih proračunov z ozirom na obdačenje vina. Opozarjanje občinskih zastopov, da naj navžejo do 250% doklad na državno trošarino na vino, naj se od strani pokrajinske uprave z ozirom na vinsko krizo opusti;

h) pozivajo se vsi krajni zastopi, občine in kmetijske organizacije, da istotako protestirajo v zmislu točke sub f) in g);

i) odsek se naj obrne na vlado, da ustanovi v Pragi državno vzorno klet v svrhu propagande za izvoz naših vin v ČS;

j) da se veže izvoz naših svinj z izvozom vina; istotako naj se kompenzira z vinom uvoz češkega tekstilnega blaga in strojev;

k) doseže naj se, da se bo od prijateljskih nam držav, kamor izvažamo oz. bomo izvažali naša vina,

znižali uvožno carino na vino in se odmerjala po vsebini alkohola;

l) železniški tarifi naj se pri izvozu vina znižajo, izvoznikarjem pa se naj priznajo izvozne nagrade.

VABILA

k občnim zborom podružnic Kmet. družbe za Slovenijo.

SPORED:

1. Točke 1.—5. po § 31. družbenih pravil.

2. Slučajnosti.

Opomba: Opozarjalo se učelnštva, da pravočasno (t. j. vsaj 10 dni pred izidom »Kmetovalca«, v katerem ima biti objavljena vršitev občnega zbora) pošljijo vabila in spored podružničnih občnih zborov Kmet. družbi, kajti za veljavnost teh je merodajen izpremenjeni § 30., po katerem morajo biti občni zbori podružnic vsaj 14 dni poprej razglašeni v družbenem glasilu z natančno navedbo kraja, prostora in časa.

Dob, v nedeljo, 18. februarja 1923. ob osmih zjutraj v »Društvenemu domu« v Dobu;

Domžale, v nedeljo, 18. februarja 1923. ob treh popoldne v občinski pisarni;

Fram-Slivnica, v nedeljo, 18. februarja 1923. ob treh popoldne v restavraciji A. Lobaika v Orehovi vasi;

Hotedersica, v nedeljo, 18. februarja 1923. ob eni popoldne v občinski pisarni v Hotedersici;

Križe pri Tržlću, v nedeljo, 18. februarja 1923. po prvi sv. maši v stari šoli;

Letuš, v nedeljo, 18. februarja 1923. ob dveh popoldne v šoli;

Ljubno pri Radovljici, v nedeljo, 18. februarja 1923. ob devetih popoldne v hiši g. načelnika;

za Marenberg in okolico, v nedeljo, 18. februarja 1923. ob dveh popoldne v gostilni g. Brudermana v Marenbergu;

Šmarje pri Jelšah, na praznik, 19. marca 1923. ob treh popoldne v gostilni g. Habjana v Šmarju pri Jelšah;

za Vuzenico in okolico, v nedeljo, 18. februarja 1923. po prvi sv. maši v gostilni g. Emerika Mravljaka.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

R. H. v S. Živinske soli dandanes ni v naši državi dobiti, ker je monopolna uprava ne pripravlja, uvoz iz inozemstva je pa prepovedan. Družba je že večkrat skušala dobiti dovoljenje za uvoz te soli ali pa vsaj državno sol brez monopolne takse, toda vselej brezuspešno. — **E. K. v Ž. Mavee,** sadro za gnojenje deteljišč, dobite v celih vagonih pri tvrdki Viljem Pavlovič, Sambor pri Zagrebu. — **I. K. v I.** Kako se sodi, v katerih se je namakalo sadje za žganje-kuho, pripravijo za vino, dobite ponk v Gospodarskem navodilu št. 14. — **U. K. v S.** Navadno imenujemo mladiča od krave tele tako dolgo, dokler sesa. Ko ga odstranimo, je že telica ali junček. — **A. K. v G. P.** Pokušnja dalmatinskega olja se je prenesla na nedoločen čas, ker je strokovnjak, ki to vodi, obolel. — **I. Č. v I.** Uši pri govedih uničite najprej s tobakovo vodo ali tobačnim izvlečkom. Kako Vam je ravnati, najdete v Gospodarskem navodilu št. 76. — **F. M. v B.** Travniki, ki ste si ga zgovorili do smrti, daste lahko v najem komu drugemu, kajti tudi v tem primeru ga uživajte.

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo
Kmetijske družbe za Slovenijo.

•Kmetovalec• izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 20 Din. na leto. Za inozemstvo 30 Din. Posamezna številka stane 1 Din. Udje Kmetijske družbe za Slovenijo dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopnih cenah: Inzerat na pol strani 40 D. na 1/4 strani 20 D. na 1/8 strani 10 D. na 1/16 strani 6 D. na 1/32 strani 3 D. Vsaka beseda v „Malih naznanilih“ stane 25 par, najmanj pa skupaj 6 D.

Urejuje inž. Rado Lah; založba Kmetijske družbe za Slovenijo; tisk J. Blasnika naslednikov.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati Kmetijski družbi za Slovenijo v Ljubljani, Turjaški trg šte. 3. — Ponatisi iz »Kmetovalca« so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

št. 2. Ljubljana, 31. januarja 1923. Letnik XL.

Kmetijska družba za Slovenijo ima za svoje ude v zalogi naslednje kmetijske potrebščine.

Vse cene so z ozirom na sedanje razmere popolnoma neobvezne.

Živinorejci! Pozor!

Sladko banaško seno po najnižji ceni v vagonkih pošiljkah franko na vsako železniško postajo Slovenije. Seno je prvovrstno. Na razpolaganje ima družba tega sena v Banatu le še nekaj vagonov, zato naj naročniki s prijavi ne odlašajo. Ovseno slamo je družba že vso prodala.

Vsem naročnikom na seno in slamo, ki na krmo že dolgo čakajo, sporočimo, da je Kmetijska družba ukrenila vse mogoče korake glede hitrejše odpreme. Uradniku, ki ga je poslala v Slavonijo je dobavitelj zagotovil hitrejšo odpremo, a se sedaj izgovarja na pomanjkanje ponjav (plaht) in vagonov. Družba bo seveda še nadalje z vso silo delala na končno ureditev te zadeve, vendar pa vnaprej naglašča, da glede dobavnega roka nikdar ni prevzela nobene obveznosti, kar spričo sedanjih razmer tudi nikakor ne more storiti.

Semena:

Semensko deteljo, nemško lucerno kakor tudi domačo, oddaja družba svojim udom. Oddaja samo najskrbneje čiščeno seme, ki je preiskano po državnem preizkuševališču v Ljubljani. Vreče po 100 kg so opremljene z izvirnimi plombami tega zavoda, pa tudi za nadrobne pošiljatve prevzame družba vsa jamstva glede čistosti in brezpredelnosti.

V zalogi so naslednje vrste semenske detelje in trave:

črna ali domača detelja	38.—	Din za kg
lucerna ali nemška detelja	36.—	" " "
pokončna stoklasa	15.—	" " "
laška ljulka	20.—	" " "
angleška ljulka	20.—	" " "
trava mešanica	18.—	" " "

Semenska pesa in sicer:

Eckendorfer, rdeča in rumena po Din 21.— za kg.
Mamut, rdeč in rumen po Din 21.— za kg.

Seme je pristno severno-nemško blago od svetovnoznane vzgojevalca Metteja iz Quedlinburga v Severni Nemčiji.

Semenska pšenica se oddaja v vrečah po 80 kg po Din 6 za kg z vrečami vred.

Umetna gnojila:

Cene veljajo za nadrobne pošiljatve. Pri vagonkih naročilih naj se podružnice obrnejo preje pismeno na družbo, ki jim bo napravila po možnosti ugodnejše cene. Apneni dušik, 18–20% po Din 260.— za 100 kg franco vreče.

Kalijeva sol, 42%, je zopet v zalogi po Din 150.— za 100 kilogramov.

Kostni superfosfat z 18% v vodi raztopne fosforove kisline po Din 200.— za 100 kg z vrečami.

Kostna zdrobna moka z 5% dušika in 20% skupne fosforove kisline po Din 185.— za 100 kg.

Rudninski superfosfat s ca 16% v vodi raztopne fosforove kisline po Din 170.— za 100 kg.

Surova kostna moka z 4% dušika in 16% skupne fosforove kisline po Din 160.— za 100 kg.

Thomasova žindra razprodana.

Krmila:

Lanene tropine po Din 6.— za kg.

Orehove tropine, vsebujoče 42% beljakovin in maščobe po Din 6 za kilogram z vrečami. Vreče po 75 kg.

Osušeni zrezki sladkorne pese po Din 3:50 za kilogram z vrečami vred.

Poklajno apno v izvirnih vrečah, težkih 80 kilogramov po Din 6:— kilogram, v manjših množinah po Din 7:— kilogram.

Ribja moka v originalni vreči 100 kg po Din 8:— za kg, na drobno Din 8:50 za kg.

Vinogradniške in vrtno potrebščine:

Antiklor (gl. salojidin).

Drevesne škropilnice za prevoz, razne kakovosti na izbiro po različnih cenah.

Modra galica po najnižji tržni ceni.

Viški eponit po Din 60.— za kg. Poštšina posebej.
Gumijev plošče (skioptke) za trtne škropilnice po Din 7:50 komad.
Natrijev tiosulfat (gl. salojidin).
Petrofenol, sredstvo zoper krvavo uš, po Din 12:50 1 kg v posodi kupca.
Salojidin, (antiklor, natr. tiosulfat) preskušeno sredstvo zoper oidij, trtno plesnobo, po Din 7 za 1 kg.
Tobačni izvleček imamo zopet v zalogi. Cena zaklopnic po 5 kg Din 35 brez poštine.
Trtne škropilnice so zopet v zalogi po Din 500.— za komad.
Urania zelenilo je došlo in se oddaja v tablah po Din 9.— za komad.
Vinometri so zopet na razpolago. Komad stane Din 40.— brez poštine.
Žveplo, dvojno rafinirano, po najnižji tržni ceni.
Žveplalniki, ročni po Din 80.— za komad.
Žveplovi trakovi na asbestu za žvepljanje sodov, najboljši, brez arzena po Din 16.— kilogram.
Želatina za čiščenje vina po Din 45.— kilogram.

Razne kmetijska potrebščine:

Živinsko sol, ki jo bomo v Sloveniji letos posebno potrebovali zaradi pokladanja slabih krmil, bo Kmetijska družba brzkone izjemno izposlovala in dela na to z vsemi silami, da si naš zakon oddaje take soli ne pozna. Kmetijska družba aje že vse potrebno ukrenila, da se bo izposlovala oddaja živinske soli, in sicer po znižani ceni. Kadar, in če bo kaj tozadevno določeno, bo v »Kmetovalcu« objavljeno.
Antiavit v varstvo setev pšenice, turščice, graha, grašice, travnih in deteljnih, vrtnih in gozdnih semen vseh vrst pred poljskimi vrnami, vrabei, kokošmi itd., je zopet došel in se dobi v zaklopnicah po osminko kilograma za 10 Din, 50 gramov za 6-25 dinarjev.
Uspulum, sredstvo za razkuženje semena, v zaklopnicah po 1/4 kg po Din 35.— za komad.

Emajlna posoda. Prva pošiljatev te posode je došla in se prodaja po naslednjih cenah:

Lonci, z 1/2 l vsebine po Din 8.—; 1/2 l vsebine po Din 10.—; 2/3 l vsebine po Din 12.—; 1 l vsebine po Din 14.— (19,50); 1 1/2 l vsebine po Din 18.— (23.—); 2 1/2 l vsebine po Din 22.— (27,50); 3 1/2 l vsebine po Din 27.— (33.—).
Kozice, z 1/4 l vsebine po Din 14.— (19,50); 1 1/2 l vsebine po Din 18.— (24.—); 2 1/2 l vsebine po Din 20.— (27.—); 4 l vsebine po Din 36.— (48.—); 8 l vsebine po Din 40.— (54.—).
Posve po Din 17.— (22,50); 21.— (27.—) in 23.— (30.—).
Cene v oklepaju se razumejo s pokrovkami vred.
Skafi, z 45 cm premera Din 80.—; z 50 cm premera Din 90.— za komad.
Vedrice po Din 45.— za komad.
Zajemalke po Din 9.— in Din 10.— za komad.
Penovce po Din 11.— in Din 14.— za komad.
Podružnice, ki hotelo naročiti večjo množino te posode, naj pošljejo svojega zastopnika, ki mora osebno izbrati in prevzeti blago. Na pisemna naročila se ne bo pošiljalo.

Stroji: V zalogi so sledeči stroji:

Mlatilnice, za ročni in gepeljni pogon po Din 2200 za komad.
Slamoreznice, po Din 1500.— za komad.
Pluzni trupl AW 5 po Din 225.—.
Brane, V a po Din 455.— za komad.
Vinogradniški plugi od Din 205.— do 370 za komad.
Ročni okopovalniki po Din 280.—.
Travniške brane, 47 kg A 2 po Din 500.— komad; A 3 57 kg po Din 600.—; B 2 55 kg po Din 600.— komad.
Obračalni plugi UW 7 po Din 700.— za komad.
Obračalni plugi UW 9 po Din 800 za komad.
Podzemni plugi po Din 400.— za komad.
Lemeži za plug D 8 MN po Din 25.— za komad.
Lemeži za plug D 7 MN po Din 25.— za komad.
Lemeži za plug UW 7 po Din 50.— za par.
Plazi (Sohlen) za pluge po Din 10.— za komad.
Posnemalni jabolca za 50 l po Din 625.—; za 75 l po Din 700.—; 100 l po Din 1250.—; 125 l po Din 1300.—; 150 l po Din 1500.— komad.
Stroji za izdelavo surovega masla C Gr 3 po Din 500.— komad.

Orodje. Družba je prejela in ima v zalogi sledeče orodje:

Vile gnojne, s 3 rogli po Din 10.—; s 4 rogli po Din 13.— za komad.
Grablje železne, 10 zobne po Din 9.—; 12 zobne po Din 11.—; 14 zobne po Din 13.—; 16 zobne po Din 15.— za komad.
Škarje za trte št. 37 a po Din 20.—; št. 45 po Din 22.—; št. 116 po Din 20.— za komad.
Vrtne žage po Din 15.— za komad.

SLABOST? SLABO SPANJE? Nervoznost? Neveselje do dela? Ali se večkrat pojavljajo različne boli? Dober prijatelj v takih slabih dneh je pravi Fellerjev Elzaftuid! Dobro služi za umivanje in obloge, ravno tako kot kosmetikum za usta, glavo, kožo! Močnejši, izdatnejši in bolj delujoči kakor francosko žganje! S pakovanjem in poštino 3 dvojnate ali 1 specialna steklenica 24 dinarjev; 6 dvojnatih ali 12 specialnih steklenic 208 dinarjev in 5% doplatka razpošilje; lekarnar EUGEN V. FELLER, STUBICA DONJA, Elzatrž št. 333, Hrvaško.

V pojasnilo!

Vsem podružnicam in živinorejcem, ki pri Kmetijski družbi naročeno seno in slamo še niso prejeli, sporočimo, da je družba njih naročbe **takoj** prepisala Osiješkemu gospodarskemu društvu ter tudi **takoj** založila vso zadevno kupnino. Da se je odprema nekaterih vagonov zakasnela, temu so največ krive sedanje desolatne transportne prilike in pa pomanjkanje primernih plaht. Osiješko gospodarsko društvo je zelo solidna kmetijska korporacija, uživa velik ugled in družba se je smela po pravici zaneseti, da bo društvo zastavilo ves svoj upliv, da se prijave točno in po možnosti hitro izvršijo, vendar pa je družba tozadevno načelno odklanjala vso odgovornost. Za svoje posredovanje družba zase ni iskala prav nikakega dobička, nasprotno bo morala iz svojega doplačati i. s. vsled nepredvidno visoko naraslih dnevnih izposojnin od plaht. — V zadnjem času se vršijo odpreme nekoliko urneje in družba upa, da sleherni izmed prijaviteljev pride prav v kratkem na vrsto. Zato družba sedaj **zopet sprejema nove prijave za seno in slamo** v celih vagonih (normalni vagoni po 10 ton, tovorni vagoni po približno 5 ton), in ker bo v kratkem dosti ponjav (plaht) na razpolaganje, je upati, da se bodo tudi te nove naročbe čimpreje izvršile. Cene so ostale sicer nespremenjene in so zelo ugodne, družba pa teh novih prijav ne bo izvršila v svojem delokrogu, temveč jih bo oddala naravnost Hrv. Slav. gosp. društvu v neposredno izvršitev in zaračunanje z p.n. prijavniki. Isto velja glede morebitnih prijav za **letošnje sveže, suhe la rezanice**, katerih ima omenjeno društvo po izredno nizki ceni 2 Din 35 para za kilogram v Osijeku še kakih dvajset vagonov za našo družbo na razpolaganje. Voznina je znižana in jo plačajo prejemniki. — Priporočati bi bilo vsem podružnicam, županstvom i. t. d., da svoje prijave bodisi za rezanice, seno ali slamo **čimpreje brzojavno sporočijo na naslov Kmetijske družbe**, ki naročbe takoj, toda kakor rečeno brez svoje obveznosti, odpošlje v neposredno izvršitev gori imenovanemu društvu. Živinorejci naj se te ugodne prilike v obilni meri poslužijo.

Mala naznanila.

Za vsako besedo le naprej plačati 25 para v denarju ali znakmah najmanj pa skupaj Din. 6.— sicer se naznanila ne objavijo.

Uporabništvo ne prevzame posredovanja.

Lepo domače platno, izredno trpežno iz lanene preje izdeluje najceneje tkalnica „KROSNA“, Ljubljana, Zrinskega cesta 6 (nasproti cerkve sv. Jožefa.) Sprema tudi laneno prejo v tkanje. Zamenja platno za predivo. Na zahtevo pošilja vzorce.

Kupim več tisoč dvoletnih

divjih jabolč, hrusk in češpelj (ne pod 6 mm) pripravnih za šolo. Prodaj večjo množino Kiparca, Rupestriz Solonis klinčev (Schulzreben), G. Stejanovič, Daruvar.

Pozor!

Janez, kam pa si nesel kožo v ustroj, ko si zaklal kravo, junca, teleta, prasička itd.? — Kam drugam kakor v **Jakob Planišekovo strojarno v Kandiji pri Novem mestu**. Tam se izdeluje najbolj: fino usnje vseh vrst domačega izdelka. Če hočeš imeti fino usnje, nesi kožo v ustroj. Priporoča se **Jakob Planišek, Kandija**.

Smodnik, dinamon itd. dobite proti potrdilu županstva pri tvrdki **Fr. Stupica**, trgovca z železnino in poljedelskimi stroji v Ljubljani, Gosposvetska cesta 1, zraven Figovca.

Drevesničarji pozor!

Jabolčni divjakji za nasaditev drevesnic, eno in dveletni, se dobe pri posestniku **Ignac Verhč, p. Bramlje pri Sentjurju ob juž. žel.**

Drevesca naprodaj. Več sto lepih divjih kostanjev za drevored, kakor tudi vseh vrst sadnih drevesc, visokodebelnih in prtilkovcevc. Cena dogovorju pisмено ali ustmeno. Naslov: **Jakob Pintar**, sadjarjelec pri Sv. Tomažu, pošta Skofja Loka.

Dobre ajdove luskin se dobe po tri krone kilogram pri **Fran Pogačnik**, Ljubljana, Damjanska cesta 36.

Čepljene trte

od vseh najbolj priporočljivih vrst na jamčeno čistih le ameriškanskih podlogah ter dobro vkorenjene in zarašene je dobiti pri **L. Štajerski trstičarski zadrugi, p. Juršinci pri Ptujju**. — Ne zamudite jih pravočasno naročiti, ker spomladaj jih bo gotovo zmanjkalo, kakor je bil to slučaj že prejšnja leta. Konkurenc pri blagu je nemogoča.

Ima ti solčne pege, zajedavce, nabore, ogreco?

Uporabljalj Elza obrazno pomado!

Ali želiš imeti lep vrat, obraz in roke?

Uporabljalj Elza obrazno pomado!

Ali so ti roke in obraz občutljivi v zimi in vetru?

Uporabl. Elza lilijno-mlečno milo!

Ali že si imeli kožo belo, mehko, čisto in zdravo?

Uporabl. Elza lilijno-mlečno milo!

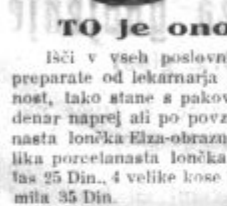
Ali se tožiš na izpadanju las, prhluta in osivelosti?

Uporabl. Elza pomado za rast las!

Ali želiš bujne mehke in lepe lase?

Uporabl. Elza pomado za rast las!

Ali hočeš biti in ostati lep? Ali hočeš biti povsod rad viden? Ali hočeš da te veseli tvoja slika v zrcalu? Poskusi prave Fellerjeve Elza preparate in kmalu boš rekel tudi ti kakor vsi:

TO JE ONO PRAVO?

Išči v vseh poslovnih samo prave Elza preparate od lekarnarja Feller. Naročiš naravnost, tako stane s pakovanjem in poštnino, še denar naprej ali po povzetju: 2 velika porcelanasta lončka Elza-obrazne pomade 25 Din., 2 velika porcelanasta lončka Elza-pomade za rast las 25 Din., 4 velike kose Elza lilijnega mlečnega mila 35 Din.

Kot primot: Elza-obilje zoper kurja ocesa 2 Din in 3 Din; Elza-mentolni črtniki 4 Din; Elza-posipalni prašek 3 Din; Elza-rižje olje 20 Din; Elza-voda za usta 12 Din; Elza-kolonjska voda 15 Din; Elza-sumski m'ris za sobo 15 Din; Glycerin 4 Din in 15 Din; Lysol, Lysole m' 12 Din; Kineški čaj od 1 Din dalje; originalno Radikum francosko žganje velika steklenica 13 Din; Elza-mlečni prašek 7 Din; strup za podgane in miši 7 Din. Za primot se pakovanje in poštno računata.

Na te cene se računa sedaj 5% doplatka. — Naročilna pisma adresirati na:

EUGEN V. FELLER, lekarnar, Stubica Donja, Elza trg št. 333, Hrvatsko.

Treba da Fellerjev Elzafluid Povsod kupiti mo ete!

Ako ustanovite, da Fellerjev pravi Elzafluid kje ne morete dobiti, prosimo sporočite, takoj dobite sporočilo za Vas najugodnejše mesto, kje se prodaja

TO JE NAJBOLJŠE, KAR SEM KDAJ OKUŠAL!

Pravi Fellerjev Elzafluid kot dohodejno sredstvo za drgnjenje! Za ude! Za vrat! Za glavo! Za zob! Za negovanje kože! Kot kosmetikum! Za negovanje ust! V zimi! V letu! Pri tisoč priložnostih pokaže se blagodelujoč, holecine lajšajoč, koristen in mnogostransko uporabljalj. Je veliko močnejši in bolj delujoč kakor francosko žganje in najboljšo sredstvo te vrste! Nekoliko kapljice zadostuje, da tudi vi rečete!

To je najboljšo, kar sem kdaj okušal

Skupaj s pakovanjem in poštnina stane: 3 dvojnati ali 1 špeciálna steklenica 24 Din, 12 dvojnati ali 4 špeciálna steklenice 84 Din, 24 dvojnati ali 8 špeciálna steklenice 146 Din, 36 dvojnati ali 12 špeciálna steklenice 208 Din.

Zakaj? Zato ker je velkanskó množino sukna, platna, parhenta in hlačevine prejela iz inozemskih tovarov, ter prodaja po čudovito nizkih cenah veletrgo- **R. STERMECKI,** vina **CELJE,** šte. 219. Cenik s tisoč slikami zastoj.

Živinorejci pozor!

Pokladajte živini, osobito kravam, mladi govedi in prasčim

zrezke od sladkorne pese

po 3 Din 50 p kg, ki je strokovno priznana najtečnejša, najizdatnejša in razmerno najcenejšo krmilo. Osušeni zrezki se najpreje namočijo v vroči vodi ter se po krmijo ohlajeni ali mlačni. Naročajte to krmilo takoj pri

Kmetijski družbi za Slovenijo v Ljubljani.

Ekonom sloj, in nemškega jezika zmožen, absolvent sadlarske, vinarske šole, večje vse panog kmetistva, posebno na v vinogracarstvu in sadlarsstvu ter vrtnarstvu praktičen, oženjen, z večletnimi suričevani, prosi boljše službe. Dopise pod „Energičen“ na upravo „Kmetovalca“.

Kmetska posojilnica

registrov. zadruga z neomejeno zavezo

Ijubljanske okolice ■ v LJUBLJANI ■

v lastnem združnem domu na Dunajski cesti št. 18

Obrestuje hranilne vloge po **5%** (1)

brez vsakega odbitka rentnega davka katerega plačuje posojilnica sama za vložnike.

Sprejema tudi vloge v tekočem računu v zvezi s čekovnim prometom ter jih obrestuje od dne vloge do dne dviga.

Stanje hranilnih vlog nad 160.000.000 kron.

Stanje rezervnih zakladov 1.200.000 kron.

Večjo množico smrekovih in borovih kolov (stanje) za imeti, ozaroma trsa, vrne vrhovi in orodja; kompletne orodja za izdelovanje celovite opreme kmet. Visk. Jankar, Zebce pri Medvodah.

Hilode, gozdnove, trame, deske in drva
pomudite Lesni družbi Hilode, Ljubljana, Kralja Petra trg št. 8, pred sodiščo. Plačajo se najvišje dotvne cene

2000 breskovich drevese

je naprodaj. Drevesca so eno- in dvoletna, lepo vkoreninjena. Prvovrstna, nad 1 m visoka po 5 Din, drugovrstna nad 50 cm visoka po 3 Din, tretjevrstna po 2 Din. Bresčve so lepe dolenske mešane vrste. Naroči naj se najmanj 25 drevesc, ki se razporedijo v zabojih. Zaloge se računajo po lastni ceni. Kmetijsko se bo zavezano vsaka proti povzetju po pošti ali zeleznici. — Naročila sprejema Anton Žagar, Besnica 25, p. lrašča pri Ljubljani.

Kobilo, rdeče barve, 2 let staro, breg, p. m. ANTON ANTON ABLIN, Maro Mlačovo št. 1, pošta Gospišče, Dolencsko.

Večjo množico **kostanjevih kolov za vinograd** prodaja Franc Jamnik, Ljutica, pošta Skofljica.

Prodajam goveje in konjsko seno Vidovdanska cesta šte. 24, gosulna MOŽINA.

Naš cenik semen je izšel in ga pošljemo na zahtevno zastopni. SEVER & KOMP., Ljubljana, Wolfova ulica št. 12.

Vrtnar, večje in praktično v splošnem vrtnarstvu v zgodnjem letu in drevesnice, dobro vzdržani, imajo tudi pralno v kmetijstvu, s prima izričevali, oženjen, želi službo premeniti. Jezik slovenski in nemški. Členice dopisa 600 „Vrtnar 80“ na upravo „Kmetovalca“.

Konjski hlapec, izkušen in zanesljiv v kmetijstvu in v splošnem, pripravljen je sprejeti takoj. Plača dobra. Oskrba v hiši. Pozve se pri upravi tega lista.

Cepijene trte: — na oddelci Riparita, Portariz in Göße št. 9 in to; Plava Frankinja, Tremine, Sylvanc, Veldi, Rizling, Muskatel, Belina, Dolce, Kamničarka, Veltliner, Vranek. Ima na razpolago po lake zmerni ceni Josip Šjoglj, vrtnar na Stari gori, pošta Sv. Ilj v Slov. goricah.

Večjo množico sena, službeno in 2000 kilogramov lepega žoloda, odda oskrbnistvo graščine Fužine. Cena po dogovoru.

Prodajam orodje za izdelovanje cementnih strešnikov z železnimi ploščami, cena po dogovoru. Ogleda se pri Andrej Možan, Nova vas šte. 12, pošta Lesce.

ANDREJ OSET — Maribor
Aleksandrova cesta 57. — Telefon št. 88, trgovina sena, slame, krompirja, fižola, s drvmi žitom in drugimi železnimi izdelki. Bržojavi: Andrej Oset, Maribor.

Vsakovrstni vozovi

združenih obrtnikov

stalno v zalogi pri **Martin Mali** sedlarju in ličarju avtomobilov v **DOMŽALAH.**

Vsako prvo in tretjo sredo v mesecu v Ljubljani na Ambroževem trgu (Št. Petrski most.) Sprejemajo se popravila in v zameno.

Vinometre „Bernadot“ — Asbeste bombaž in prašek — Eponit — Francosko želatino — Lipovo oglje Marmornat prašek — Modro galico — Natrljev bisulfit — Ribji mehur — Špansko zemljo — Tannin — Žveplo v prahu — Limonovo kislino — Vinsko kislino — Sodo bicarbono — Strupa proste barve itd. ima v zalogi po najnižji ceni

drogerija ANTON KANC
Ljubljana, Židovska ulica 1.

KMETSKA POSOJILNICA

Ljubljanske okolice v Ljubljani

naznanja

svojim vlagateljem, da obrestuje izza dne 1. januarja 1923

vloge po 5%

KOSE

prima avstrijski produkt, i

BRUSOVI

uz originalne tvorničke cijene

kod

„ORBIS“ d. d.
Zagreb

Paromlinska cesta 1.

Telef. 10 i 1230. — Telegr. „Orbis“

Iv. Jax in sin

Ljubljana.

Gospodstvena cesta

šivalni stroji in stroji: pletenje

Izborna konstrukcija in elegantna izvršitev iz tovarne v Lincu. Ustanovljena l. 1867.

Vezenje poučuje brez plačilo.

Pisalni stroji

„A D L E R“

Ceniki zastoj in franko.

Kolesa iz prvih

tovarn:

DÜRKOPP, STYRIA,

WAFFENRAD

10 letne garancije.

Sodi

za vino, žganje, olje, mast, med petrolej

za transport in shrambo ima vedno v zalogi vsako množino

Franjo Repič

sodarski mojster

Trnovo, Ljubljana

Istotam sprejemajo se v to široko soadnoloca poravnala.

Solidno delo!

Cene zmerni! Točna postrežba!

Mavec za gnojenje

(sadra. gips)

Detelje, lucerne in druge metuljčnice je najbolje gnojiti z mavcem. To gnojilo se dobi v celih vagonih z vrečami ali brez vreč postavljeno na postajo Samobor. Navodila je nasloviti na

Viljem Pavlovič
Samobor pri Zagrebu.

VABILO

na

občni zbor

Posojilnice in hranilce v Moravčah

r. z. z. o. z.

ki se vrši

18. februarja 1923, ob treh popoldne v dvorani Zadrúžnega doma v Moravčah.

DNEVNI RED:

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo nadzorništva.
3. Sprememba pravil.
4. Slučajnosti.

Moravče, 18. 1. 1923.

Načelstvo.

Pozor vinogradniki!

Krasne zlahne trte, izborno vzrašene in vkoreninjene, cepljene na podlagi Riparia portalis se oddajo dokler traja zaloga v sledečih vrstah: Furmint, Renski ritzling, rdeči burgundec, Zeleni Veltinec, Dinka, Biser iz Cabe, hamburški muškat, nadalje vse potreščine za drevesnice in trtnice v veliki izbiri. Točna postrežba za zajamčeno embalaranje

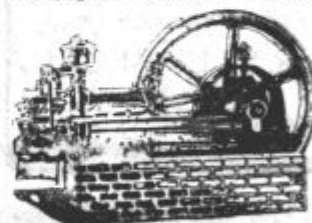
I. M. Georgievič & brat
vrtnarsko velepodjetje, drevesnica in trtnica

Bela Crkva, Banat, Jugoslavija.

Gospodarska zveza

v Ljubljani

Dunajska cesta — Bavarski dvor.

Velika zaloga vsakovrstnih poljedelskih strojev.

iz najslovitejših tovarn.

Zastopstvo za parne kotle znanih tvornic „Welsia“.

Žveplovoapnena brozga

priznana obrambno sredstvo zatira oidij na trsu in sadnem drevju, škrlup, listne in krvave uši ter druge rastlinske škodljivce. Navodilo o uporabi razpošilja na zahtevo zastoj in franko tovarna žveplovih izdelkov.

Anton Jurca, Ptuj

Istotam se dobijo žvepleni traki na asbesti in juti za žveplanje sodov, vina in sadjevca.

LJUOSKA POSOJILNICA

v Ljubljani

(v lastni hiši tik za frančiškansko cerkvijo)

obrestuje hranilne vloge po

5%

